

2.1 Introducción

No capítulo anterior estudamos a realidade macroeconómica galega; neste ímonos centrar primeiro na estrutura e na dinámica do tecido produtivo galego, para abordar despois a política industrial das diferentes administracións públicas.

Comezaremos co estudo das empresas galegas (en aspectos como a forma xurídica que adoptan, o tamaño da empresa segundo número de persoas empregadas, a distribución por provincias e por tipo de actividade) baseándonos fundamentalmente en datos obtidos do INE (DIRCE). Complementaremos este epígrafe cos datos que proporciona o INE sobre a creación e a disolución de sociedades mercantís, o procedemento concursal e os efectos de comercio impagados.

Centrarémonos nos epígrafes seguintes en catro enquisas industriais do INE (de empresas, de produtos, de produción industrial e de produtos industriais) e outras tres enquisas do sector servizos: as de indicadores de actividade deste sector produtivo, así como de dúas das actividades económicas que forman parte deste sector (o comercio polo miúdo e a hoteleira).

Faremos logo a análise dos resultados estatísticos que reflicten as enquisa de investigación científica e desenvolvemento tecnolóxico (I+D), de innovación tecnolóxica e máis de indicadores de alta tecnoloxía.

Por último, abordaremos o estudo do sector público empresarial en Galicia (analizando a súa relevancia en emprego e en investimento) e da política industrial en Galicia, contemplada desde unha tripla perspectiva: da Unión Europea, da Administración Central e da Administración Autonómica.

2.2 Estrutura e dinámica empresarial galega

Neste apartado achegarémonos á estrutura e á evolución do tecido produtivo galego co estudo das empresas galegas segundo o número de traballadores/as, os sectores de actividade ou a condición xurídica, de acordo coa información subministrada polo Directorio central de empresas (DIRCE) do INE. Esta información combina, na elaboración das estatísticas de empresas, os datos da Seguridade Social cos procedentes das retencións do IRPF, o imposto de actividades económicas e os de Rexistro Mercantil, someténdoo a un itinerario de tratamentos de depuración, harmonización e integración co obxecto de obter maior fiabilidade. Os datos refírense á situación a día 1 de xaneiro de cada ano e non inclúen as empresas dos sectores agrario e pesqueiro nin os servizos administrativos das administracións públicas (aínda que si as empresas públicas).

Empresas activas, por sector económico e comunidade autónoma. 2011

■ Cadro 2.1

	Sector económico				
	Total	Industria	Construcción	Comercio	Resto de servizos
Cataluña	601.801	41.641	89.975	134.241	335.944
Andalucía	492.341	30.608	65.575	136.962	259.196
Madrid	501.669	25.097	67.929	98.494	310.149
C. Valenciana	348.955	26.619	51.113	89.260	181.963
Galicia	196.535	13.688	32.686	51.054	99.107
Cast. e León	166.509	12.810	28.067	41.445	84.187
Pais Vasco	165.496	14.040	27.989	37.709	85.758
Canarias	132.488	5.572	16.220	33.511	77.185
Cast. A Mancha	130.079	13.511	24.388	33.703	58.477
Murcia	90.856	7.212	14.906	24.665	44.073
Aragón	90.858	7.347	14.816	20.726	47.969
Baleares	87.461	4.739	16.071	17.626	49.025
Asturias	69.877	3.950	10.334	16.186	39.407
Extremadura	65.103	5.123	9.638	19.368	30.974
Navarra	41.541	3.974	6.649	9.636	21.282
Cantabria	38.867	2.280	6.592	8.881	21.114
A Rioxa	22.801	2.581	3.606	5.587	11.027
Ceuta e Melilla	7.339	143	670	3.140	3.386
España	3.250.576	220.935	487.224	782.194	1.760.223

Fonte: INE, DIRCE.

O cadro 2.1 recolle a distribución por sectores económicos e comunidades autónomas das empresas que figuran no DIRCE ao comezo do ano 2011. Destacaremos os seguintes aspectos:

■ En contraste coa evolución ata ó 2008, diminúen o número de empresas no último ano. No caso galego en 2.339 (1,18% e 40.687 no total español o 1,24%. Cataluña é a que maior número de empresas acolle, atendendo ao emprazamento da súa sede central, cun 18,51% do total español; o segundo lugar ocúpao Madrid (15,30%) e o terceiro Andalucía (15,15%). Entre estas tres comunidades concentran case a metade (un 49,09%) do total de empresas de España, 12 décimas máis que no ano anterior.

■ Cadro 2.2

Distribución das empresas. Por sectores económicos⁽¹⁾. Galicia/ España. 2004-2011

Sector	2004		2005		2006		2007		2008		2009		2010		2011	
	Galicia	España	Galicia	España	Galicia	España	Galicia	España	Galicia	España	Galicia	España	Galicia	España	Galicia	España
Industria	8,3	8,4	8,1	8,0	7,8	7,6	7,6	7,3	7,5	7,2	7,5	7,3	7,2	7,0	7,0	6,8
Construcción	14,0	13,3	14,2	13,6	14,5	14,1	14,9	14,6	15,0	14,6	14,3	13,2	17,1	15,5	16,6	15,0
Comercio	30,3	28,1	29,8	27,5	29,0	28,1	29,0	25,3	27,3	24,6	27,2	24,8	26,4	24,2	26,0	24,1
Resto de servizos	47,4	50,2	47,9	50,9	48,7	51,9	49,5	52,7	50,2	53,5	51,0	54,8	49,3	53,3	50,4	54,2

Elaboración propia.

(1) En porcentaxe de cada sector sobre o total de empresas.

Fonte: INE, DIRCE.

■ Galicia segue a ser a quinta comunidade por número de empresas, cun peso relativo no total español do 6,05% (porcentaxe lixeiramente superior en unha centésima á do ano anterior e tamén un pouco superior á proporción da poboación galega con respecto á do Estado en 2011: 5,87%).

■ Ao redor da metade das empresas (50,43% en Galicia e 54,15% no total estatal) pertencen ao sector “resto de servizos”, no que figuran as empresas do sector de servizos diferentes das comerciais. En torno a cuarta parte do total das empresas son comerciais (25,98% en Galicia e 24,06% no total estatal). Conxuntamente, as empresas do sector servizos supoñen máis de tres de cada catro empresas que figuran no DIRCE, tanto en Galicia (76,40%) como en España (78,21%).

A análise comparativa da distribución sectorial de empresas en Galicia e España do cadro 2.2 e a evolución dos últimos oito anos no cadro 2.3, permite ás persoas interesadas o estudo máis polo miúdo.

■ Cadro 2.3

Evolución do número total de empresas. Galicia e España. 2001-2011

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Galicia	167.732	165.726	174.077	180.977	185.722	191.642	200.020	203.374	201.263	198.874	196.535
España	2.645.317	2.710.400	2.813.159	2.942.583	3.064.129	3.174.393	3.336.657	3.422.239	3.355.830	3.291.263	3.250.576

Elaboración propia.

Fonte: INE, DIRCE.

No cadro 2.4. presentamos a evolución das empresas en Galicia –con desagregación provincial– e máis no Estado dende 1995. Galicia ten a primeiros do ano 2011 un 6% do total estatal de empresas que figuran no DIRCE, porcentaxe similar á do ano anterior. A provincia da Coruña concentra agora un 41,38% das empresas galegas e a de Pontevedra o 34,46% polo que tres de cada catro empresas galegas pertencen a unha desas provincias.

■ Cadro 2.4

Distribución das empresas. Por provincias. Galicia/España. 1995-2011

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España	% G/E
1995	61.647	19.678	19.085	46.980	147.390	2.301.559	6,4
1996	63.865	20.254	19.779	48.597	152.495	2.384.711	6,4
1997	64.946	20.545	20.076	49.494	155.061	2.438.830	6,4
1998	66.313	20.945	20.370	50.955	158.583	2.474.690	6,4
1999	63.167	21.267	20.598	52.013	157.045	2.518.801	6,2
2000	69.381	21.825	20.959	53.907	166.072	2.595.392	6,4
2001	70.021	21.865	21.136	54.710	167.732	2.645.317	6,3
2002	66.276	21.942	21.215	56.293	165.726	2.710.400	6,1
2003	71.748	22.396	21.560	58.373	174.077	2.813.159	6,2
2004	74.809	22.479	22.118	61.571	180.977	2.942.583	6,2
2005	77.023	23.122	22.452	63.125	185.722	3.064.129	6,1
2006	79.170	23.780	22.843	65.849	191.642	3.174.393	6,0
2007	82.873	24.609	23.520	69.018	200.020	3.336.657	6,0
2008	84.220	25.035	23.711	70.408	203.374	3.422.239	5,9
2009	83.748	24.861	23.304	69.350	201.263	3.355.830	6,0
2010	82.729	24.714	23.100	68.331	198.874	3.291.263	6,0
2011	81.321	24.499	22.987	67.728	196.535	3.250.576	6,0

Elaboración propia.
Fonte: INE, DIRCE.

No último ano decreceu o número de empresas nas catro provincias de Galicia, e fíxoo en maior medida na de A Coruña (1,70%), seguida de Pontevedra (0,88%) e Lugo (0,86%) e, en menor medida Ourense (0,46%).

A distribución nas provincias galegas –e nos totais galego e español– do número de empresas segundo a condición xurídica no último cuadrienio pódese ver no cadro 2.5, que reflicte que:

■ En Galicia as empresas propiedade de persoas físicas diminúen (2.191), tamén diminúen as sociedades anónimas (30), as de responsabilidade limitada (482) e as cooperativas (11) o único aumento significativo no último ano foi o das Asociacións (293).

■ Se da evolución pasamos á “foto fixa”, no último ano a empresa propiedade dunha persoa física segue a ser a fórmula maioritaria de máis da metade das empresas de Galicia (56%), aínda que segue a perder forza porcentual (43 centésimas, este ano). A segunda é a sociedade de responsabilidade limitada (32,66%), que un ano máis sube a súa porcentaxe (neste caso en catorce centésimas).

■ Cadro 2.5

Empresas segundo condición xurídica, por provincias. Galicia/España 2006-2011

		Total empresas	Persoas físicas	Sociedades anónimas	Sociedades de respons. limitada	Sociedades colectivas	Sociedades comanditarias	Comunidades de bens	Sociedades cooperativas	Asociacións e outros tipos	Organismos autónomos
A Coruña	2006	79.170	48.090	1.718	22.185	8	0	954	381	5.680	154
	2007	82.873	49.550	1.704	23.952	9	0	961	380	6.158	159
	2008	84.220	49.080	1.682	25.461	8	0	965	382	6.484	158
	2009	83.748	48.259	1.644	25.694	8	0	989	380	6.505	169
	2010	82.729	47.251	1.572	25.692	7	0	1.030	381	6.636	160
	2011	81.321	46.042	1.576	25.294	7	0	1.060	366	6.799	177
Lugo	2006	23.780	15.560	311	5.865	0	0	1.496	173	319	56
	2007	24.609	15.780	313	6.320	1	0	1.581	171	385	58
	2008	25.035	15.668	310	6.756	0	0	1.637	160	445	59
	2009	24.861	15.355	292	6.818	0	0	1.650	160	530	56
	2010	24.714	15.127	280	6.848	0	0	1.620	151	624	60
	2011	24.499	14.821	268	6.908	0	0	1.644	152	644	62
Ourense	2006	22.843	14.644	468	6.094	2	0	299	128	1.151	57
	2007	23.520	14.858	463	6.475	2	0	290	120	1.255	57
	2008	23.711	14.557	459	5.823	1	0	312	108	1.391	60
	2009	23.304	14.145	452	6.776	2	0	333	105	1.429	62
	2010	23.100	13.877	440	6.811	2	4	347	105	1.450	64
	2011	22.987	13.648	437	6.864	2	3	354	112	1.505	62
Pontevedra	2006	65.849	36.647	1.568	22.651	3	0	2.815	291	1.756	118
	2007	69.018	37.769	1.573	24.441	3	0	2.928	302	1.887	115
	2008	70.408	37.486	1.548	25.878	3	0	3.030	290	2.060	113
	2009	69.350	36.637	1.517	25.668	2	0	2.983	278	2.153	112
	2010	68.331	35.978	1.438	25.321	2	0	2.924	267	2.291	110
	2011	67.728	35.531	1.419	25.124	2	0	2.929	263	2.346	114
Galicia	2006	191.642	114.941	4.065	56.795	13	0	5.564	973	8.906	385
	2007	200.020	117.957	4.053	61.188	15	0	5.760	973	9.685	389
	2008	203.374	116.791	3.999	63.918	12	0	5.944	940	10.380	390
	2009	201.263	114.396	3.905	64.956	12	0	5.955	923	10.617	399
	2010	198.874	112.233	3.730	64.672	11	4	5.921	904	11.001	394
	2011	196.535	110.042	3.700	64.190	11	3	5.987	893	11.294	415
España	2006	3.174.393	1.791.126	117.441	992.658	400	98	102.592	25.328	136.286	8.464
	2007	3.336.657	1.853.012	115.580	1.078.614	371	97	107.591	24.949	147.901	8.542
	2008	3.422.239	1.857.931	113.130	1.145.398	333	93	113.378	24.516	158.730	8.730
	2009	3.355.830	1.793.897	109.330	1.140.820	306	85	114.831	23.483	164.284	8.794
	2010	3.291.263	1.745.912	105.203	1.125.990	269	91	114.186	22.702	168.364	8.546
	2011	3.250.576	1.706.565	104.636	1.122.786	256	98	114.064	22.273	171.268	8.630

Elaboración propia.
Fonte: INE, DIRCE.

No cadro 2.6 ofrecemos a distribución das empresas por estrato de asalariados/as nas provincias galegas –e nos totais galego e máis estatal– no último sexenio. O predominio no tecido produtivo das pequenas empresas e das microempresas queda ben claro á vista de que:

■ Ao redor da metade das empresas galegas (52,48%) non teñen asalariados/as (55,23% en España) e un 60% das que teñen algún non pasan de dous empregados/as (58,27% en España, case dous puntos menos que en Galicia).

■ As empresas que empregan a 20 ou máis traballadores/as en Galicia (3.833) supoñen un 1,95% do total de empresas galegas e as de España (65.021) son un 2%.

■ Cadro 2.6

Empresas, por estrato de asalariados/as e provincias. Galicia/España. 2006-2011

		Sen asalariados/as	de 1 a 2 asalariados/as	de 3 a 5 asalariados/as	de 6 a 9 asalariados/as	de 10 a 19 asalariados/as	de 20 a 49 asalariados/as	de 50 a 99 asalariados/as	de 100 a 199 asalariados/as	de 200 a 499 asalariados/as	de 500 a 999 asalariados/as	de 1.000 a 4.999 asalariados/as	de 5.000 ou máis asalariados/as
A Coruña	2006	40.666	23.064	7.937	3.380	2.288	1.250	323	155	73	15	18	1
	2007	42.861	24.025	8.160	3.632	2.298	1.286	338	156	78	18	20	1
	2008	43.314	24.630	8.273	3.666	2.341	1.346	358	162	92	16	19	3
	2009	44.007	23.866	8.182	3.525	2.257	1.278	355	158	85	16	16	3
	2010	44.228	23.296	8.052	3.377	2.022	1.160	334	148	83	11	15	3
	2011	44.841	21.517	7.993	3.346	1.960	1.091	321	146	77	10	16	3
Lugo	2006	11.491	7.631	2.681	1.013	572	309	49	22	7	4	1	0
	2007	11.928	7.856	2.721	1.079	615	306	59	30	8	6	1	0
	2008	12.166	7.828	2.841	1.100	667	325	67	30	5	5	1	0
	2009	12.315	7.595	2.805	1.096	622	322	70	24	6	4	2	0
	2010	12.389	7.600	2.721	1.062	548	296	63	21	8	4	2	0
	2011	12.466	7.405	2.689	1.054	532	261	64	15	9	2	2	0
Ourense	2006	11.646	7.054	2.291	920	546	270	72	25	12	3	4	0
	2007	12.027	7.265	2.355	906	568	280	76	22	15	3	3	0
	2008	12.103	7.284	2.418	916	576	290	77	23	16	3	5	0
	2009	12.098	6.995	2.386	894	543	282	59	27	14	2	4	0
	2010	12.140	6.925	2.299	896	477	259	63	21	13	3	4	0
	2011	12.146	6.922	2.251	827	482	261	59	24	9	2	4	0
Pontevedra	2006	30.308	20.778	7.505	3.352	2.181	1.246	289	109	63	9	8	1
	2007	32.031	21.637	7.880	3.428	2.247	1.289	294	132	59	11	9	1
	2008	32.543	22.162	7.980	3.531	2.302	1.356	319	125	70	10	8	2
	2009	32.654	21.436	7.930	3.467	2.116	1.263	306	122	65	9	7	2
	2010	33.231	20.958	7.420	3.287	1.890	1.073	281	110	64	7	8	2
	2011	33.690	20.186	7.439	3.116	1.840	1.007	275	97	62	6	8	2
Galicia	2006	94.111	58.527	20.414	8.665	5.587	3.075	733	311	155	31	31	2
	2007	98.847	60.783	21.116	9.045	5.728	3.161	767	340	160	38	33	2
	2008	100.126	61.904	21.512	9.213	5.886	3.317	821	340	183	34	33	5
	2009	101.074	59.892	21.303	8.982	5.538	3.118	790	331	170	31	29	5
	2010	101.988	58.779	20.492	8.622	4.937	2.788	741	300	168	25	29	5
	2011	103.143	56.030	20.372	8.343	4.814	2.620	719	282	157	20	30	5
España	2006	1.616.883	881.748	328.820	154.635	105.470	58.725	15.087	7.367	3.908	999	658	93
	2007	1.706.140	932.526	340.638	158.159	108.866	60.738	15.737	7.780	4.218	1.072	684	99
	2008	1.754.374	958.711	345.848	160.460	110.369	61.709	16.242	8.061	4.511	1.117	725	112
	2009	1.767.470	919.092	332.671	151.233	101.601	55.641	15.075	7.672	3.578	1.008	678	111
	2010	1.774.005	893.005	318.155	143.016	88.396	48.765	13.745	7.098	3.374	952	651	101
	2011	1.795.321	847.952	313.408	138.040	84.834	46.160	13.279	6.585	3.288	923	679	107

Elaboración propia.
Fonte: INE, DIRCE.

O cadro 2.7 explícita a porcentaxe de empresas que teñen asalariados/as en Galicia e no Estado dende 1995. Subliñaremos que:

■ A porcentaxe de Galicia en 2011 diminúe en 1,1 puntos con respecto ó ano anterior e sitúase (despois da tendencia a suba dende 1996) no valor máis baixo desde 2001.

■ A porcentaxe de Galicia estivo sempre por riba da estatal dende 1998; no último ano, o diferencial é de dous puntos e sete décimas (unha décima máis que no anterior).

Porcentaxe de empresas que teñen asalariados/as.

■ Cadro 2.7

	Galicia	España
1995	41,0	42,4
1996	41,6	42,5
1997	43,3	43,3
1998	44,4	43,8
1999	46,0	44,9
2000	46,1	45,4
2001	47,7	46,7
2002	49,3	47,4
2003	49,6	48,1
2004	50,6	49,0
2005	50,6	48,6
2006	50,9	49,1
2007	50,6	48,9
2008	50,8	48,7
2009	49,8	47,3
2010	48,7	46,1
2011	47,5	44,8

Elaboración propia.
Fonte: DIRCE.

O número de empresas de cada un dos estratos de asalariados/as en Galicia e España figura no cadro 2.8. Na comparanza das porcentaxes Galicia-España aprécia-se que a participación relativa de Galicia no total español só é maior que a correspondente á nosa poboación (5,87%) nos tramos de menos asalariados/as (1-2 e 3-5 e 6-9) mentres que son especialmente pequenas no estrato de máis asalariados/as e nos situados entre 100 e 5.000 persoas empregadas.

■ Cadro 2.8

Número de empresas, por estrato de asalariados/as. Galicia/España. 2011

	Total empresas	Sen asalariados/as	de 1 a 2 asalariados/as	de 3 a 5 asalariados/as	de 6 a 9 asalariados/as	de 10 a 19 asalariados/as	de 20 a 49 asalariados/as	de 50 a 99 asalariados/as	de 100 a 199 asalariados/as	de 200 a 499 asalariados/as	de 500 a 999 asalariados/as	de 1.000 a 4.999 asalariados/as	de 5.000 ou máis asalariados/as
Galicia	196.535	103.143	56.030	20.372	8.343	4.814	2.620	719	282	157	20	30	5
España	3.250.576	1.795.321	847.952	313.408	138.040	84.834	46.160	13.279	6.585	3.288	923	679	107
% Galicia/España	6,0	5,7	6,6	6,5	6,0	5,7	5,7	5,4	4,3	4,8	2,2	4,4	4,7

Fonte: INE, DIRCE.

Unha información máis polo miúdo das empresas con asalariados/as é a que figura no cadro 2.9, que recolle a porcentaxe de empresas por estrato de asalariados/as en Galicia e no Estado nos últimos oito anos. Compróbase que en 2011 só no primeiro e segundo estrato –de un a dous e de tres a cinco asalariados/as– as empresas galegas superan en porcentaxe ás do total do estado, e vaise abrindo a diferenza (en termos relativos) a prol de España nos catro estratos seguintes a medida que vai subindo o tamaño do cadro de persoal.

■ Cadro 2.9

Porcentaxe de empresas. Por estrato de asalariados/as⁽¹⁾. Galicia/España. 2000-2010

	Galicia						España					
	1-2	3-5	6-9	10-19	20-49	50 ou máis	1-2	3-5	6-9	10-19	20-49	50 ou máis
2000	59,5	21,1	8,7	6,1	3,4	1,2	56,6	20,9	9,2	7,2	4,2	1,9
2001	59,3	20,9	9,3	6,0	3,2	1,3	56,0	21,0	10,2	7,0	3,9	1,9
2002	59,0	21,1	9,3	6,0	3,3	1,3	55,8	21,1	10,2	7,0	3,9	1,7
2003	59,8	20,8	9,0	5,9	3,2	1,3	56,2	21,1	10,1	6,9	3,8	1,9
2004	59,9	21,1	8,9	5,8	3,1	1,2	56,7	21,1	9,9	6,8	3,7	1,8
2005	60,1	20,8	8,9	5,7	3,2	1,3	57,1	20,9	9,8	6,7	3,8	1,8
2006	60,0	20,9	8,9	5,7	3,2	1,3	56,6	21,1	9,9	6,8	3,8	1,8
2007	60,1	20,9	8,9	5,7	3,1	1,4	57,2	20,9	9,7	6,7	3,7	1,8
2008	60,0	20,8	8,9	5,7	3,2	1,4	57,5	20,7	9,6	6,6	3,7	1,8
2009	59,8	21,3	9,0	5,5	3,1	1,4	57,9	20,9	9,5	6,4	3,5	1,8
2010	60,6	21,1	8,9	5,1	2,9	1,3	58,9	21,0	9,4	5,8	3,2	1,7
2011	60,0	21,8	8,9	5,2	2,8	1,3	58,3	21,5	9,5	5,8	3,2	1,7

Elaboración propia, a partir dos datos do DIRCE.

(1) Calculado sobre o total de empresas que teñen algún asalariado/a.

A *Estatística de sociedades mercantís* do INE reflicte que no ano 2011:

■ Creáronse en Galicia 4.085 sociedades mercantís (257 máis que en 2010) do total de 84.781 que se constituíron en España, o que supón unha porcentaxe do 4,7%, catro décimas menos que no ano anterior. A sociedade de responsabilidade limitada foi a forma xurídica predominante (4.053 empresas, o que supón un 99,2% do total).

■ O forte impacto da crise económica no último cuadrienio é evidente simplemente lembrando que as sociedades mercantís constituídas en Galicia no ano 2007, en plena expansión económica, foron 6.633 sociedades (2.548 máis que en 2011).

■ O capital subscrito na constitución destas sociedades estivo ao redor dos 478 millóns de euros en Galicia, dos 21.383 millóns do total estatal, o que representa só un 1,2%, cinco décimas menos que no ano anterior e moi por baixo do peso demográfico ou económico da nosa comunidade en España.

**Sociedades mercantís creadas e capital social (*) suscrito.
Por CC.AA. 2011**

■ **Cadro 2.10**

	Nº soc. 11	Capital suscrito 11
Andalucía	13.938	1.558.770
Aragón	1.823	2.366.350
Asturias	1.288	66.316
Baleares	2.282	137.132
Canarias	3.148	66.958
Cantabria	723	31.624
Castela e León	2.963	201.965
Castela A Mancha	2.789	72.534
Cataluña	15.644	587.072
C. Valenciana	9.758	530.449
Extremadura	1.139	82.756
Galicia	4.085	477.678
Madrid	18.055	14.750.092
Murcia	2.624	107.014
Navarra	902	102.460
País Vasco	3.101	190.917
A Ríoxa	382	52.287
Ceuta	61	484
Melilla	76	829
España	84.781	21.383.684

(*) Capital social, en miles de euros.
Fonte: INE, "Estadística de sociedades mercantiles".

O cadro 2.1 I reflicte o capital medio suscrito polas sociedades mercantís de Galicia e o total estatal desde unha dobre perspectiva: a das sociedades creadas e a das que ampliaron o seu capital social.

**Capital medio suscrito(*) das sociedades mercantís.
Galicia / España. 2011**

■ **Cadro 2.11**

	Das sociedades creadas	Soc. amplían capital
Galicia	116.935	2.089.556
España	252.223	2.108.765

(*) en euros
Fonte: INE, "Estadística de Sociedades Mercantiles".

■ O capital medio suscrito polas sociedades mercantís constituídas en Galicia no ano 201 I foi só dun 46,4% da media estatal.

■ O capital medio suscrito polas sociedades mercantís que ampliaron o seu capital social en Galicia no ano 201 I foi de 2.089.556 euros, practicamente a media (99,1%) do conxunto de España.

O estudo das sociedades mercantís que en 2011 ampliaron o seu capital social ou se disolveron en Galicia e no total español pode facerse a partir dos datos do cadro 2.12, no que sobrancearemos:

■ A participación relativa de Galicia no total de sociedades mercantís que ampliaron o seu capital social en 2011 en España foi do 5,13%, unha décima máis que en 2010 pero por baixo do peso relativo que a nivel demográfico, de PIB ou de número de empresas ten a nosa comunidade no conxunto do Estado.

■ A participación relativa de Galicia no total de sociedades mercantís que se disolveron en 2011 en España foi do 7,4%, unha décima máis que no ano anterior e por riba do peso relativo que a nivel demográfico, de PIB ou de número de empresas ten Galicia en España.

■ Un 79,7% das sociedades mercantís que se disolveron en Galicia en 2011 fixérono voluntariamente, un 7,6% por fusión e o 12,7% restante por outras causas.

Sociedades mercantís que amplían capital e sociedades disoltas. Galicia /España 2011

■ Cadro 2.12

	Amplian capital		Soc. Disoltas			
	Número	Capital (*)	Total	Voluntaria	Por fusión	Otras
Galicia	1.871	3.909.560	1.466	1.169	111	186
España	36.473	76.912.975	19.743	14.310	2.327	3.106

Fonte: INE, "Estadística de Sociedades Mercantís".
(*) Capital, en miles de euros.

A *Estadística do Procedemento Concursal* do INE permítenos o estudo dos debedores concursados en Galicia e en España: o cadro 2.13 reflicte que en 2011 en Galicia houbo 412 (76 máis que no ano anterior, que representa unha suba do 22,6%). Supón un 6,1% do total estatal (tres décimas máis que no ano anterior), porcentaxe que está por riba do peso relativo de Galicia en España en PIB e en poboación (5,9%).

Debedores concursados. Galicia / España. 2008-2011

■ Cadro 2.13

	2.008	2.009	2.010	2.011
Galicia	185	345	336	412
España	2.902	5.922	5.750	6.755

Fonte: INE, "Estadística do procedemento concursal".

O importante empeoramento económico do último quinquenio é ben perceptible tan só con fixarmos en que os debedores concursados en Galicia en 2007 foran só 64, no ano 2008 case se triplicaron (185) e en 2011 chegaron a 412 (sextuplicando o dato de 2007).

No cadro 2.14 ofrecemos a desagregación dos concursos de acredores por natureza xurídica do debedor, por tipo de concurso e por clase de procedemento.

Debedores concursados. Desagregación en distintas variables. Galicia / España 2011

■ Cadro 2.14

	Galicia	España
Por natureza xurídica		
- Personas físicas sen actividade empresarial	44	934
- Empresas	368	5.821
· Personas físicas	12	233
· Soc. anónimas	44	1.010
· Soc. limitadas	304	4.439
· Outras	8	139
Por tipo de concurso		
Por vontade	398	6.472
Necesario	14	283
Por clase de procedemento		
· Ordinario	29	447
· Abreviado	383	6.308

Elaboración propia.

Fonte: INE, "Estadística do procedemento concursal".

■ Das 368 empresas sometidas a concurso de acredores en Galicia en 2011, foron sociedades de responsabilidade limitada 304 (un 82,6% do total); seguíronlle as sociedades anónimas (12,2%) e as empresas que son propiedade dunha persoa física (3,3%).

■ Segundo o tipo de concurso, un 97% dos debedores sometidos a concurso de acredores en Galicia en 2011 foron *voluntarios* e só un 3% foron *necesarios*.

■ Segundo a clase de procedemento, os *abreviados* (93%) superaron en Galicia (en trece veces) aos *ordinarios* (7%).

Unha análise máis polo miúdo dos debedores empresariais sometidos a concurso de acredores en Galicia no ano 2011 reflicte que:

■ Por tramo de asalariados, os máis deles concentráronse nas empresas de menos traballadores, xa que 312 foron en empresas de menos de 50 empregados (un 84,6% do total) e só 33 (un 8,9%) nas que superan ese limiar. As *microempresas* (empresas de menos de 10 persoas asalariadas) foron 188 empresas concursadas, o que supón un 50,9%, 4,5 puntos porcentuais máis que no ano anterior.

■ Por chanzos de volume de negocio, a maioría concentrouse nas empresas de menos facturación, xa que as 234 empresas que non chegaron en 2011 aos dous millóns de euros en vendas supuxeron un 63,4% do total das concursadas (1,6 puntos porcentuais máis que no ano anterior).

Empresas concursadas por tramos de asalariados, volume de negocio e actividade económica principal. Galicia / España. 2011

■ Cadro 2.15

	Galicia	España
Por tramos de asalariados		
- Total empresas	369	5.821
- Número de asalariados		
· 0	33	653
· 1-9	155	2.632
· 10-49	124	1.673
· 50-99	22	195
· Máis de 100	11	151
· Sen clasificar	23	517
Por volume de negocio (*)		
· Menos de 2	234	3.808
· 2-5	60	800
· 5-10	28	358
· Máis de 10	23	338
· Sen clasificar	23	517
Por actividade económica principal		
· Agricultura e pesca	1	61
· Industria	95	1.063
· Enerxía	1	23
· Construción	110	1.838
· Servizos	138	2.319
· Sen clasificar	23	517

Elaboración propia.

(*) En millóns de euros.

Fonte: INE, "Estadística del procedimiento concursal".

■ Por sectores produtivos, o que tivo máis concursos de acredores en Galicia en 2011 foi o de servizos (37,4%), seguido da construción (29,8%).

A *Estadística de Efectos de Comercio Impagados*, que elabora o INE, reflicte que o número total de efectos impagados en Galicia en 2011 foi de 168.053, o que supón unha suba de 1.867 respecto do ano anterior (1,1%); no conxunto do Estado baixou un 4,1%.

O importe medio dos efectos impagados en Galicia en 2011 foi de 2.322 euros, por riba da media española (1.873 euros). Na desagregación por comunidades autónomas, Estremadura presenta o maior importe medio (con 2.655 euros) e Cataluña o menor (1.282 euros, por baixo da metade do dato estremeño).

O cadro 2.16 explicita que a porcentaxe de efectos impagados sobre os vencidos foi no último ano do 3,3% en Galicia, sete décimas menor que na media española; no ano anterior o diferencial fora dun punto porcentual.

**Porcentaxe de efectos comerciais impagados sobre vencidos.
Por CC.AA. 2009-2011**

■ **Cadro 2.16**

	2009	2010	2011
Andalucía	6,2	4,4	4,4
Aragón	4,6	3,7	3,5
Asturias	4,3	3,7	3,6
Baleares	6,1	4,8	4,2
Canarias	7,4	5,0	4,8
Cantabria	4,7	3,6	3,6
Castela e León	4,2	3,2	3,2
Castela A Mancha	5,0	3,7	3,9
Cataluña	5,0	4,4	4,1
C. Valenciana	5,7	4,0	4,4
Estremadura	5,7	4,2	4,3
Galicia	4,0	3,1	3,3
Madrid	5,6	4,6	4,3
Murcia	5,5	3,8	4,4
Navarra	3,4	2,7	2,7
País Vasco	3,9	3,3	3,3
A Rioxa	4,1	3,4	3,6
Ceuta e Melilla	4,1	3,0	3,7
España	5,1	4,1	4,0

Fonte: INE, "Estadística de efectos de comercio impagados".

A desagregación por comunidades autónomas reflicte que a que, un ano máis, tivo a maior porcentaxe de efectos impagados sobre os vencidos foi Canarias e a de menor porcentaxe, Navarra. Só Navarra e Castela e León quedaron por baixo da porcentaxe de Galicia, e o País Vasco igualouna.

2.3 Análise de enquisas industriais

A información do tecido produtivo galego que vimos no anterior epígrafe complementarémola neste cos datos que sobre o noso sector industrial figuran en tres enquisas industriais elaboradas polo INE (*de empresas, de produtos e de produción industrial*).

2.3.1 Enquisa industrial de empresas

A *Enquisa Industrial de Empresas* proporciona unha información interesante para o estudo das características dos distintos sectores da actividade industrial —nos niveis estatal e autonómico— e intégrase no proxecto europeo de estatísticas estruturais das empresas; os últimos datos proporcionados son do ano 2010.

Cadro 2.17
Importe neto e distribución porcentual da cifra de negocios⁽¹⁾. Por CC.AA. 2007-2010

	2007	% sobre o total	2008	% sobre o total	2009	% sobre o total	2010	% sobre o total
Andalucía	65.138	10,4	66.925	10,7	52.613	10,6	58.189	11,2
Aragón	28.574	4,6	27.525	4,4	21.882	4,4	24.309	4,7
Asturias	17.180	2,7	15.064	2,4	12.456	2,5	13.155	2,5
Baleares	4.753	0,8	5.294	0,8	4.083	0,8	4.073	0,8
Canarias	9.614	1,5	10.632	1,7	7.517	1,5	7.526	1,4
Cantabria	8.515	1,4	8.904	1,4	7.048	1,4	7.395	1,4
Castela e León	35.909	5,7	38.143	6,1	32.125	6,5	32.571	6,3
Castela A Mancha	27.824	4,4	30.510	4,9	23.193	4,7	23.083	4,4
Cataluña	147.398	23,6	143.284	22,9	116.662	23,5	124.984	24,0
C. Valenciana	63.700	10,2	64.420	10,3	47.815	9,6	50.908	9,8
Extremadura	6.137	1,0	6.780	1,1	5.514	1,1	5.696	1,1
Galicia	41.205	6,6	41.903	6,7	33.376	6,7	32.779	6,3
Madrid	67.831	10,8	65.535	10,5	54.060	10,9	48.505	9,3
Murcia	15.579	2,5	16.927	2,7	13.413	2,7	15.166	2,9
Navarra	20.118	3,2	20.064	3,2	14.906	3,0	16.867	3,2
País Vasco	60.940	9,7	60.997	9,7	446.369	9,0	49.966	9,6
A Ríoxa	5.475	0,9	5.989	1,0	4.996	1,0	56.917	1,1
España	625.890	100,0	628.903	100,0	496.296	100,0	520.865	100,0

(1) En millóns de euros.

Fonte: INE, "Encuesta industrial de empresas".

Comprobamos no cadro 2.17 que a maior participación na cifra de negocios total estatal en 2010 tivérona Cataluña, Andalucía, C.Valenciana, País Vasco e Madrid; conxuntamente concentraron case dous terzos (un 63,9%) da cifra de negocios do sector industrial en España. A porcentaxe de Galicia no agregado estatal dese ano (6,3%) asígnalle á nosa comunidade a sexta posición (compartida con Castela e León).

A ollada diacrónica explicita que a crise económica deixouse sentir con forza na cifra de negocios das empresas industriais. En Galicia baixou dos 41.903 millóns de euros do ano 2008 aos 32.779 de 2010 (unha diminución do 21,8%) e no total español pasou dos 628.903 millóns de euros de 2008 aos 520.865 de 2010 (un 17,2% menos que en 2008).

No cadro 2.18 podemos ver que:

■ Das tres variables analizadas, o peso relativo de Galicia no total estatal no ano 2010 quedou parello ao do ano anterior (variación dunha décima) en persoas ocupadas e en horas traballadas, mentres que a cifra de negocios caeu catro décimas.

■ Quedou nas tres variables analizadas nun abano do 6,3% ao 6,9%.

■ Como en todos os anos estudados no cadro, a porcentaxe máis baixa foi en 2010 a da cifra de negocios.

■ As tres variables quedaron en 2010 nun nivel superior ao peso relativo de Galicia na poboación ou o PIB do total do Estado.

Ese mesmo cadro permite unha visión dinámica a longo prazo da participación industrial de Galicia no total estatal nesas tres variables; a comparanza dos datos de 2001 e 2010 reflicte que aumentou en todas as variables a participación galega no conxunto español nese período.

Evolución do peso de Galicia no total estatal nas principais variables da industria⁽¹⁾. 2001-2010

■ Cadro 2.18

	Persoas ocupadas	Horas traballadas	Cifra de negocios
2001	6,0	6,1	5,8
2002	6,2	6,3	6,2
2003	6,2	6,2	6,1
2004	6,1	6,2	6,0
2005	6,3	6,3	6,0
2006	6,5	6,5	6,2
2007	6,7	6,8	6,6
2008	6,9	6,9	6,7
2009	6,9	7,0	6,7
2010	6,8	6,9	6,3

Elaboración propia

(1) Datos en porcentaxe de Galicia sobre o total de España.

Fonte: INE, "Enquisa industrial de empresas".

No cadro 2.19 presentamos a desagregación por *agrupacións de actividade* dos datos da *cifra de negocios* en Galicia, coa finalidade de facilitar a análise das persoas que desexen afondar no estudo da nosa estrutura industrial. En 2010 as agrupacións de actividade cunha maior achega á cifra de negocios total do sector industrial de Galicia foron *Material de transporte* e *Alimentación, bebidas e tabaco*.

Importe neto da cifra de negocios⁽¹⁾. Por agrupacións de actividade. Galicia 2008 - 2010

■ Cadro 2.19

	2008	2009	2010
Industrias extractivas, enerxía, auga e residuos	8.273	5.934	5.608
Alimentación, bebidas e tabaco	7.497	6.717	6.840
Industria téxtil, confección, coiro e calzado	2.176	1.745	1.627
Madeira, cortiza, papel e artes gráficas	2.512	1.830	1.912
Industria química e farmacéutica	1.394	1.369	919
Caucho e materias plásticas	895	739	722
Produtos minerais non metálicos diversos	1.683	1.286	1.102
Metalurxia e fabricación de produtos metálicos, agás maquinaria e equipo	5.588	3.375	3.882
Material e equipo eléctrico, electrónico e óptico	989	885	751
Maquinaria e equipo mecánico	850	660	508
Material de transporte	8.991	7.916	8.054
Industrias manufactureiras diversas, reparación e instalacións de maquinaria e equipo	1.055	910	854

(1) En miles de euros.

Fonte: INE. Enquisa industrial de empresas.

2.3.2 Enquisa industrial de produtos

Esta enquisa proporciona datos desde 1993, ano no que comezou España o seu proceso de adaptación ao Regulamento PRODCOM (PRODUcción COMunitaria) relativo á harmonización das estatísticas sobre a produción industrial nos países da UE; inclúe unha lista de produtos industriais (uns 5.000) de xeito harmonizado coa clasificación que se fai a efectos de comercio exterior na UE.

O cadro 2.20 recolle o valor da produción comercializada polas distintas comunidades autónomas en 2011. Galicia ocupa a sexta posición, cun 6,9% do total español (catro décimas menos que no ano anterior), por riba do peso poboacional, en número de empresas ou en PIB de Galicia en España.

Ventas por CCAA. 2011

■ Cadro 2.20

	Millóns de euros	% respecto ao total	% variación no ano
Andalucía	43.829	12,1	12,6
Aragón	17.398	4,8	4,5
Asturias	8.351	2,3	0,7
Baleares	1.094	0,3	-5,4
Canarias	4.358	1,2	-5,3
Cantabria	5.541	1,5	13,1
Castela e León	24.894	6,9	6,2
Castela A Mancha	16.909	4,7	8,0
Cataluña	83.652	23,2	4,6
C. Valenciana	34.396	9,5	6,8
Extremadura	3.184	0,9	4,1
Galicia	24.749	6,9	-0,9
Madrid	26.101	7,2	-0,5
Murcia	9.590	2,7	10,3
Navarra	13.670	3,8	7,1
País Vasco	39.323	10,9	9,7
Rioxa (A)	3.853	1,1	4,9
España	360.892	100,0	5,8

Fonte: INE, "Encuesta industrial de productos".

O valor das vendas de produtos industriais de Galicia foi en 2011 de 24.749 millóns de euros e rexistrou unha diminución dun 0,9% (que contrasta co 5,8% de suba na media estatal: 6,6%). Todas as comunidades autónomas (agás catro, unha delas Galicia) subiron o importe das súas vendas, sendo os maiores aumentos os de Cantabria e Andalucía e as maiores diminucións as das illas (Baleares e Canarias) e Galicia.

Sobrancea a elevada concentración xeográfica en cinco comunidades, que de maior a menor participación no total estatal son: Cataluña, Andalucía, País Vasco, C. Valenciana, e Madrid; conxuntamente axuntan un 62,9 % do importe das vendas estatais.

A visión dinámica a longo prazo da participación relativa de Galicia no importe estatal da produción comercializada figura no cadro 2.21. Despois da suba continuada ata

2003 (que se deu desde 1998, aínda que non está recollido no cadro) baixou no bienio seguinte a porcentaxe e tivo unha forte e continuada suba (de 1,2 puntos porcentuais) no cuadrienio 2006-2009, até chegar ao 7,6%, o mellor dato desde que se elabora este indicador. En 2010 diminuíu tres décimas e en 2011, catro.

Evolución do peso de Galicia no total estatal da produción comercializada⁽¹⁾. 2001-2011

■ Cadro 2.21

	% Galicia / España
2001	6,3
2002	6,5
2003	6,6
2004	6,5
2005	6,4
2006	6,7
2007	7,1
2008	7,4
2009	7,6
2010	7,3
2011	6,9

Elaboración propia.

(1) Lista de produtos PRODCOM.

Fonte: INE, "Encuesta industrial de productos".

No cadro 2.22 presentamos a desagregación por *grandes agrupacións* do valor da produción comercializada galega. Cómpre sinalar un cambio que debe ter en conta quen desexe facer comparanzas con anos anteriores: ata o ano 2007 recollía as seccións D-E da Clasificación Nacional de Actividades Económicas (CNAE) de 1993, mentres que desde os datos correspondentes ao ano 2008 reflicte as seccións D-E da CNAE de 2009, con algúns epígrafes diferentes dos da CNAE-1993.

Constátase, que tres apartados (*Madeira e cortiza*, *Téxtil* e *Material de transporte*, concentraron en 2011 case a metade (44,5%) do valor da produción comercializada de Galicia (da lista PRODCOM).

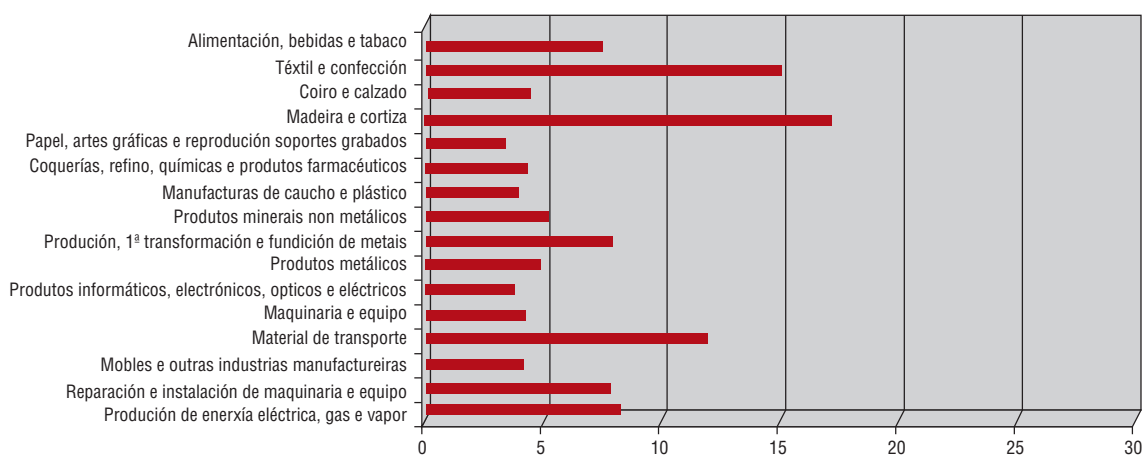
■ Cadro 2.22

**Porcentaxe do valor da produción comercializada, por grandes agrupacións.
Galicia. 2008-2011**

CNAE-2009		2008	2009	2010	2011
Galicia		100,0	100,0	100,0	100,0
10-11-12	Alimentación, bebidas e tabaco	17,5	20,0	19,7	7,5
13-14	Téxtil e confección	4,5	4,8	4,3	15,2
15	Coiro e calzado	0,2	0,3	0,3	4,4
16	Madeira e cortiza	3,5	3,1	2,8	17,3
17-18	Papel, artes gráficas e reprodución soportes grabados	1,8	1,8	2,3	3,4
19-20-21	Coquerías, refino, químicas e produtos farmacéuticos	10,9	10,1	11,7	4,3
22	Manufacturas de caucho e plástico	2,2	2,4	2,3	4,0
23	Produtos minerais non metálicos	3,8	3,6	3,1	5,2
24	Produción, 1ª transformación e fundición de metais	7,8	5,7	7,5	8,0
25	Produtos metálicos	6,6	5,9	4,7	4,9
26-27	Produtos informáticos, electrónicos, ópticos e eléctricos	2,6	3,0	2,2	3,8
28	Maquinaria e equipo	2,6	2,6	2,1	4,3
29-30	Material de transporte	26,2	27,3	27,2	12,0
31-32	Mobles e outras industrias manufactureiras	1,1	1,1	1,1	4,3
33	Reparación e instalacións de maquinaria e equipo	2,8	2,9	2,8	8,0
35	Produción de enerxía eléctrica, gas e vapor	5,9	5,6	6,0	8,4

Elaboración propia.

Fonte: INE, Enquisa industrial de produtos.

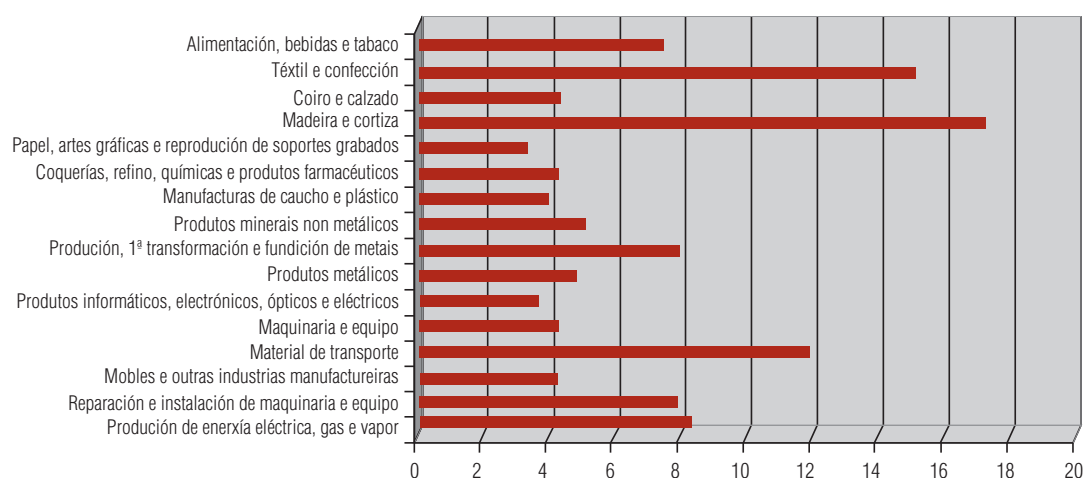
O cadro 2.23 permítenos realizar a comparanza da estrutura produtiva do tecido industrial galego coa estatal, xa que nel figura a desagregación do peso relativo de cada agrupación en Galicia e España.

■ Cadro 2.23

Porcentaxe do valor da produción comercializada por grandes agrupacións.
Galicia / España 2011

CNAE-2009	Total España	Galicia	España
		100,0	100,0
10-11-12	Alimentación, bebidas e tabaco	7,5	21,8
13-14	Téxtil e confección	15,2	2,0
15	Coiro e calzado	4,4	0,8
16	Madeira e cortiza	17,3	1,1
17-18	Papel, artes gráficas e reprodución de soportes grabados	3,4	4,5
19-20-21	Coquerías, refino, químicas e produtos farmacéuticos	4,3	20,3
22	Manufacturas de caucho e plástico	4,0	4,1
23	Produtos minerais non metálicos	5,2	3,8
24	Producción, 1ª transformación e fundición de metais	8,0	8,0
25	Produtos metálicos	4,9	6,9
26-27	Produtos informáticos, electrónicos, ópticos e eléctricos	3,8	4,0
28	Maquinaria e equipo	4,3	4,0
29-30	Material de transporte	12,0	14,4
31-32	Mobles e outras industrias manufactureiras	4,3	1,8
33	Reparación e instalación de maquinaria e equipo	8,0	2,6
35	Producción de enerxía eléctrica, gas e vapor	8,4	

Fonte: INE, Enquisa industrial de produtos.

As porcentaxes de produción comercializada en Galicia e España reflicten que é especialmente grande en 2011 o maior peso relativo na estrutura industrial en *Madeira-cortiza* e *Téxtil-confección*, mentres que a diferenza a prol de España é salientable sobre todo nos epígrafes de *Alimentación* e de *Coquerías, refino, químicas e produtos farmacéuticos*.

2.3.3 Enquisas de produción industrial e de prezos industriais

O Índice de produción industrial baixou un 8,7% en Galicia en 2011, mentres que na media estatal baixou un 6,9%.

O cadro 2.24 explicita que catorce comunidades autónomas tiveron taxas de variación interanual negativas; as maiores baixadas foron as de Asturias e Navarra, mentres que as subas maiores tivéronas Extremadura e Murcia.

■ Cadro 2.24

Variación do Índice xeral de produción industrial(*). Por CC.AA. 2011

Andalucía	4,9
Aragón	-13,8
Asturias	-14,7
Baleares	-11,6
Canarias	-4,7
Cantabria	-5,4
Castela e León	-7,2
Castela A Mancha	-7,1
Cataluña	-9,9
C. Valenciana	-7,7
Extremadura	27,9
Galicia	-8,7
Madrid	-8,0
Murcia	17,4
Navarra	-13,9
País Vasco	-9,9
A Rioxa	-5,7
España	-6,9

(*) En porcentaxe decembro 2011 sobre decembro 2010.
Fonte: INE, "Índice de produción industrial" (IPI).

O Índice xeral de prezos industriais subiu en 2011 un 4,9% en Galicia e un 5,2% na media española, como reflicte o cadro 2.25. Subiu este índice de prezos en todas as comunidades autónomas, con especial intensidade en Canarias (8,8%) e coa menor forza en A Rioxa e Cantabria (3,2-3,3%).

**Variación do Índice xeral de prezos industriais(*).
Por CC.AA. 2011**

■ **Cadro 2.25**

Andalucía	6,5
Aragón	4,0
Asturias	3,5
Baleares	7,3
Canarias	8,8
Cantabria	3,2
Castela e León	3,6
C. A Mancha	7,3
Cataluña	4,9
C. Valenciana	5,1
Extremadura	4,3
Galicia	4,9
Madrid	6,0
Murcia	6,3
Navarra	4,4
País Vasco	5,3
A Ríoxa	3,3
España	5,2

(*) En porcentaxe decembro 2011 sobre decembro 2010.
Fonte: INE. "Índice de precios industriales" (IPRI).

2.4 Enquisas do Sector Servizos

A *terciarización* das economías máis desenvolvidas é un trazo fundamental na actualidade; achegarémonos a dous indicadores de actividade dos servizos de mercado no seu conxunto e máis aos de dúas das ramas de máis importancia: a comercial e a turística.

No cadro 2.26 vese que a cifra de negocios dos servizos de mercado rexistrou en 2011 en Galicia unha diminución do 3,2%, e na media estatal dun 4,51%

Baixou nese ano a cifra de negocios en todas as comunidades autónomas; as maiores diminucións foron as de Asturias e Aragón e as menores foron as de Baleares e A Ríoxa.

**Variación do índice xeral de cifra de negocios dos servizos.
Por CC.AA. 2011**

■ **Cadro 2.26**

Andalucía	-2,9
Aragón	-7,0
Asturias	-8,0
Baleares	-0,6
Canarias	-3,9
Cantabria	-4,1
Castela e León	-2,8
C. A Mancha	-6,1
Cataluña	-4,2
C. Valenciana	-5,0
Extremadura	-3,6
Galicia	-3,2
Madrid	-5,4
Murcia	-5,0
Navarra	-4,7
País Vasco	-5,0
A Ríoxa	-2,0
España	-4,5

Fonte: INE. "Indicadores de Actividad del Sector Servicios". En porcentaxe decembro 2011 sobre decembro 2010.

No tocante ao índice de emprego nos servizos de mercado, baixou en Galicia un 1,5% en 2011; a diminución media estatal foi dun 1,7%. Como se comproba no cadro 2.27, Castela A Mancha e Extremadura presentaron os rexistros máis negativos nesta variable, mentres que A Ríoxa foi a única comunidade autónoma cun valor positivo.

**Variación do índice xeral de persoal ocupado nos servizos.
Por CC.AA. 2011**

■ **Cadro 2.27**

Andalucía	-1,6
Aragón	-2,4
Asturias	-1,4
Baleares	-0,4
Canarias	-0,3
Cantabria	-1,9
Castela e León	-1,3
C. A Mancha	-3,9
Cataluña	-1,5
C. Valenciana	-2,0
Extremadura	-2,7
Galicia	-1,5
Madrid	-2,4
Murcia	-1,4
Navarra	-0,7
País Vasco	-1,0
A Ríoxa	0,3
España	-1,7

Fonte: INE. "Indicadores de Actividad del Sector Servicios". En porcentaxe decembro 2010 sobre decembro 2011

O índice de comercio interior polo miúdo (a prezos constantes, para eliminar o efecto da variación dos prezos) do cadro 2.28 reflicte que en 2011 houbo unha diminución do 6,9% en Galicia e un 6,2% na media estatal.

Por terceiro ano consecutivo este índice baixou en todas as comunidades autónomas, neste ano con especial intensidade en Murcia e Aragón, mentres que a cidade autónoma de Ceuta e a comunidade autónoma de Baleares tiveron as menores caídas.

■ Cadro 2.28

**Variación do índice de comercio polo miúdo.
Por CC.AA. 2011**

Andalucía	-6,0
Aragón	-8,0
Asturias	-7,9
Baleares	-3,2
Canarias	-7,2
Cantabria	-6,3
Catela e León	-4,9
Castela A Mancha	-7,7
Cataluña	-5,7
Comunidade Valenciana	-7,0
Estremadura	-5,3
Galicia	-6,9
Madrid	-6,0
Murcia	-8,3
Navarra	-5,0
País Vasco	-5,2
A Ríoxa	-4,9
Ceuta	-3,0
Melilla	-9,5
España	-6,2

(1) Decembro sobre decembro do ano anterior. Prezos constantes. Base 2005.
Fonte: INE, "Índice general de comercio minorista".

O índice de emprego no comercio polo miúdo subiu en Galicia un 0,2% en 2011; a diminución media estatal foi do 0,9%. Como se ve no cadro 2.29, Andalucía e Murcia tiveron os valores máis negativos nesta variable, mentres que Ceuta e A Ríoxa presentaron os máis positivos.

**Variación do índice de ocupación no comercio polo miúdo.
Por CC.AA. 2011**

■ Cadro 2.29

Andalucía	-2,6
Aragón	-1,9
Asturias	-0,7
Baleares	0,1
Canarias	1,5
Cantabria	-1,3
Catela e León	1,1
Castela A Mancha	0,1
Cataluña	-0,4
Comunidade Valenciana	-1,4
Estremadura	-1,1
Galia	0,2
Madrid	-1,4
Murcia	-2,0
Navarra	-1,8
País Vasco	-0,9
A Ríoxa	1,8
Ceuta	2,3
Melilla	1,4
España	-0,9

(1) Decembro sobre decembro do ano anterior. Prezos constantes. Base 2005.
Fonte: INE, "Índice general de comercio minorista".

O cadro 2.30 permítenos un achegamento ao comportamento do sector turístico galego no último quinquenio, ao fío do *Observatorio da economía galega*, que elabora a Consellería de Facenda da Xunta de Galicia. Nel figuran o número de viaxeiros que entraron e Galicia, as pernoitas e o grao de ocupación hoteleira. Sobrancearemos que:

■ Baixou nun 11,7% a taxa de variación interanual de Galicia no total de viaxeiros/as no ano 2011. Foi moito maior a diminución entre os viaxeiros/as residentes en España (14,1%) que nos/as residentes no estranxeiro (1,7%).

■ A porcentaxe de variación interanual das pernoitas en Galicia no ano 2011 foi tamén claramente negativa (-12,4%), coa maior diminución do quinquenio analizado.

■ No tocante ao grao de ocupación, en 2011 diminuíu catro puntos respecto do ano anterior, quedando o índice no valor máis baixo do quinquenio.

Ocupación hoteleira. Galicia. 2007-2011

■ Cadro 2.30

Período	Viaxeiros que entraron en Galicia						Pernoitas totais		Grado de ocupación (%)
	Total		Espaníais		Estranxeiros				
	Nº de viaxeiros	TVI ⁽¹⁾	Nº de viaxeiros	TVI ⁽¹⁾	Nº de viaxeiros	TVI ⁽¹⁾	Nº de pernoitas	TVI ⁽¹⁾	
2007	3.739,5	3,9	3.007,8	2,1	731,7	11,8	8.025,0	3,4	35,9
2008	3.529,5	-5,6	2.836,4	-5,7	693,1	-5,3	7.790,5	-2,9	34,0
2009	3.399,5	-3,8	2.752,0	-3,6	646,5	-5,9	7.447,8	-4,4	31,4
2010	3.795,8	11,7	3.056,3	10,8	739,5	15,1	8.187,5	10,0	34,1
2011	51.515,0	11,7	3.056,3	10,8	739,5	15,1	8.187,5	10,0	34,1

(1) Porcentaxe de variación interanual.
Fonte: Xunta de Galicia. Consellería de Facenda.

2.5 Investigación científica, desenvolvemento tecnolóxico e innovación (I + D + I)

2.5.1 Introducción

A investigación científica e o desenvolvemento tecnolóxico (I+D) abranguen un conxunto de traballos de carácter creativo emprendidos co fin de incrementar os coñecementos nunha rama ou actividade determinada, así como a aplicabilidade desa suma de coñecementos á mellora dos xa existentes. Sen dúbida é un factor clave á hora de posibilitar a converxencia real cos países máis desenvolvidos, que como veremos neste mesmo apartado presentan valores moi por riba dos existentes en España (e especialmente dos de Galicia).

A innovación, pola súa banda, é cada vez máis un factor clave na procura do aumento de produtividade e, xa que logo, da competitividade empresarial; hoxe en día as diferenzas económicas entre os países susténtase, en boa parte, no crecemento e acumulación do *know how* e na súa capacidade de transformación en produtos finais, vía innovación tecnolóxica.

A nova política de fondos na procura da cohesión territorial na UE prioriza cada vez máis o seu investimento no amplo abano denominado sociedade do coñecemento, co obxectivo de intentar converter a economía europea na máis competitiva do mundo (de acordo co aprobado no Cumio de Lisboa e na máis recente Estratexia Europa 2020). O pulo da innovación e o desenvolvemento tecnolóxico é fundamental e débese traballar na redución da “brecha tecnolóxica” galega.

2.5.2 Investigación científica e desenvolvemento tecnolóxico (I+D)

O cadro 2.31 permítenos unha visión por comunidades autónomas para o ano 2010 dos gastos internos totais e máis do persoal (en equivalencia a xornada completa). Apréciase que:

■ O gasto interno total de Galicia (3,6% do total estatal) está moi por baixo da porcentaxe que lle correspondería pola poboación, polo PIB ou polo número de empresas no total español, o que tamén ocorre no tocante ao persoal, aínda que en menor medida: 4,9%

■ Hai unha notable concentración espacial do gasto interno total nas actividades de I+D en dúas comunidades autónomas, pois Madrid e Cataluña representan case a metade (48,5%) do total estatal. No persoal o seu peso conxunto é algo inferior 45,5%.

■ Galicia ocupa a sétima posición nas dúas clasificacións (polo gasto en I+D e máis polo persoal en EDC), por detrás de Cataluña, Madrid, Andalucía, País Vasco, C. Valenciana e Castela-León.

Gastos internos e persoal en I + D. Por comunidades autónomas. 2010

■ Cadro 2.31

	Gastos internos		Persoal en equivalencia a xornada completa	
	Total (Miles de euros)	%	Total	%
Andalucía	1.726.766	11,8	25.774,0	11,6
Aragón	374.241	2,6	7.101,7	3,2
Asturias	238.127	1,6	3.781,3	1,7
Baleares	110.385	0,8	2.137,0	1,0
Canarias	255.402	1,8	4.099,3	1,8
Cantabria	157.850	1,1	2.114,4	1,0
C. León	608.202	4,2	9.736,2	4,4
C. A Mancha	255.178	1,7	3.566,1	1,6
Cataluña	3.227.217	22,1	46.335,9	20,9
C. Valenciana	1.080.986	7,4	19.738,6	8,9
Extremadura	151.778	1,0	2.402,3	1,1
Galicia	531.601	3,6	10.809,3	4,9
Madrid	3.854.768	26,4	54.721,4	24,6
Murcia	256.149	1,8	6.042,5	2,7
Navarra	365.719	2,5	5.231,5	2,4
País Vasco	1.305.631	8,9	16.920,6	7,6
A Rioxa	84.886	0,6	1.471,1	0,7
Ceuta e Melilla	3.571	0,0	38,6	0,0
España	14.588.457	100,0	222.021,8	100,0

Fonte: INE, Estadística sobre actividades en I+D.

O seguimento nos últimos dezasete anos da porcentaxe do gasto en I+D en Galicia en relación co de España podemos facelo co cadro 2.32. A suba relativa de 1995 permitiulle a Galicia pasar do 2,57% de 1994 ao 3,33%; estancouse no cuatrienio seguinte ao redor desa porcentaxe e a forte suba do trienio 2000-2002 fixo que superara por vez primeira o 4%. En 2005 diminuíu en doce centésimas con respecto ao ano anterior e volveu a baixar dezasete centésimas en 2006 quedando no 3,80% do total español. No ano 2007 volve a subir con forza situándose na máis alta destes catorce anos en un 4,16%, máis en 2008 diminúe en 19 centésimas e baixa do listón dos 4 puntos, situándose en 3,97, en 2009 volve a baixar en 38 centésimas e se sitúa en 3,59, e por último co aumento de cinco centésimas queda no 3,64 en 2010.

**Evolución dos gastos internos en I+D.
% Galicia/España. 1994-2010**

■ **Cadro 2.32**

1994	2,57
1995	3,33
1996	3,20
1997	3,52
1998	3,24
1999	3,30
2000	3,70
2001	3,86
2002	4,08
2003	4,12
2004	4,09
2005	3,97
2006	3,80
2007	4,16
2008	3,97
2009	3,59
2010	3,64

Elaboración propia.

Fonte: INE, Estadística sobre actividades en I+D

O valor absoluto do gasto en I+D dunha comunidade autónoma non é representativo dabondo do esforzo en investigación e desenvolvemento tecnolóxico da mesma, xa que o seu valor en relación co valor da súa produción pode ser moi distinto. Por iso recolleemos no cadro 2.33 o gasto total en I+D, as porcentaxes dese gasto sobre o PIB de cada comunidade autónoma e maillo gasto de cada un dos sectores que o executan. Salientaremos que:

■ O gasto en I+D de Galicia supón actualmente un 0,96% do PIB, dato que fai que Galicia ocupe o duodécimo posto na clasificación das comunidades autónomas. Segue a reflectir unha diverxencia notable de Galicia con respecto á media estatal, que supera en 43 centésimas á galega.

■ As catro comunidades que realizan un maior investimento nas actividades de I+D son Madrid (2,02%), Navarra (1,97%) País Vasco (1,95%) e Cataluña (1,63%).

■ No tocante á distribución do gasto en I+D segundo o sector que o execute, en Galicia o primeiro é xa dende o ano 2005, a diferenza dos precedentes, o sector empresarial, que incrementou en 2006 e especialmente en 2007 a distancia co respecto o ensino superior; se ben baixou máis de sete puntos no 2008 e 4,32 puntos en 2009, acadando un 45,07% do gasto total despois de subir 65 centésimas en 2010. No total estatal o sector empresarial representa case o dobre dos gastos do correspondentes ao Ensino Superior (diferenzas que se agrandan nas catro comunidades que máis invisten en I+D en proporción do seu PIB: Madrid, Cataluña, Navarra e País Vasco).

■ **Cadro 2.33**

**Gastos internos totais en I + D.
Por comunidades autónomas e sector de execución. 2010**

	Total	% sobre PIB	Empresas	Admón. Pública	Ensino superior	IPSFL ⁽¹⁾
Andalucía	1.726.766	1,20	619.489	382.958	723.401	917
Aragón	374.241	1,15	211.016	78.643	84.055	526
Asturias	238.127	1,03	97.862	36.940	102.976	349
Baleares	110.385	0,41	15.626	47.158	47.260	341
Canarias	255.402	0,62	50.922	82.745	121.390	345
Cantabria	157.850	1,16	50.578	29.473	75.062	2.737
C. León	608.202	1,06	325.785	66.651	215.160	606
C. A Mancha	255.178	0,71	134.175	36.397	84.446	161
Cataluña	3.227.217	1,63	1.823.638	638.228	755.541	9.811
C. Valenciana	1.080.986	1,06	433.455	151.973	495.044	514
Extremadura	151.778	0,83	28.847	48.733	74.034	165
Galicia	531.601	0,96	239.501	84.742	207.271	87
Madrid	3.854.768	2,02	2.098.234	1.063.352	686.095	7.087
Murcia	256.149	0,94	99.274	48.744	107.860	271
Navarra	365.719	1,97	253.568	29.610	82.435	106
País Vasco	1.305.631	1,95	982.282	78.632	241.379	3.337
A Ríoxa	84.886	1,08	42.006	25.585	16.354	940
Ceuta e Melilla	3.571	0,12	184	0	3.387	0
España	14.588.457	1,39	7.506.442	2.930.564	4.123.150	28.300

En miles de euros (agás a 2ª columna, que está en percentaxe).

(1) Institucións privadas sen fins de lucro.

Fonte: INE, Estatística sobre actividades en I+D.

A comparanza das porcentaxes de execución do gasto en I+D en cada sector en Galicia e España podemos facela ao fío do cadro 2.34. Subliñaremos o seguinte:

■ O sector empresarial representa case a metade do gasto total en I+D (un 45,07%), e se ben en 2006 Galicia estaba a máis de 10 puntos porcentuais por baixo, en 2007 equipárase practicamente coa porcentaxe estatal: 55,37%, aínda que como dicíamos anteriormente cae sete puntos en 2008 e máis de catro en 2009. Debe resaltarse non obstante que subiu ostensiblemente nos últimos anos (pois en 2001 era só un 27%).

■ En Galicia ocupa o segundo posto o Ensino Superior (cun 38,99%), máis de dez puntos porcentuais por riba da media española.

■ A porcentaxe de gasto en I+D da Administración Pública en Galicia é catro puntos e quince centésimas inferior á de España.

**Porcentaxe de execución do gasto en I+D
Por sectores. Galicia e España. 2010**

■ **Cadro 2.34**

	Galicia	España
Empresas e IPSFL ⁽¹⁾	45,07	51,65
Admón. Pública	15,94	20,09
Ensino Superior	38,99	28,26

(1) Institucións privadas sen fins de lucro.

Fonte: INE, Estatística de I+D.

Centrámonos na evolución no último quinquenio das porcentaxes do gasto en I+D respecto do PIB nas distintas comunidades autónomas (cadro 2.35) destacaremos que en 2009 diminúe na comunidade galega en oito centésimas a porcentaxe despois do avance en sete centésimas en 2002 e 2003, o estancamento en 2004, as lixeiras subidas en 2005 e 2006, o importante crecemento en 2007 (trece centésimas), e o lixeiro incremento dunha décima en 2008. O incremento do conxunto do Estado constante nos últimos anos fai que aumenten as diferenzas da converxencia coa media estatal (43 centésimas).

**Evolución da porcentaxe de gastos respecto ao PIB a prezos de mercado.
Por comunidades autónomas 2001-2010**

■ Cadro 2.35

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Andalucía	0,62	0,62	0,89	0,77	0,84	0,90	1,02	1,03	1,10	1,20
Aragón	0,71	0,75	0,74	0,70	0,79	0,88	0,90	1,03	1,14	1,15
Asturias	0,71	0,65	0,70	0,64	0,70	0,90	0,93	0,96	0,99	1,03
Baleares	0,25	0,26	0,25	0,26	0,28	0,29	0,33	0,35	0,38	0,41
Canarias	0,56	0,60	0,55	0,58	0,59	0,65	0,64	0,62	0,58	0,62
Cantabria	0,57	0,55	0,47	0,44	0,45	0,80	0,88	1,00	1,11	1,16
C. León	0,83	0,81	0,88	0,93	0,89	0,97	1,10	1,26	1,12	1,06
C. A Mancha	0,04	0,44	0,44	0,41	0,41	0,47	0,60	0,72	0,68	0,71
Cataluña	1,17	1,28	1,38	1,34	1,35	1,43	1,48	1,61	1,68	1,63
C. Valenciana	0,77	0,81	0,87	0,90	0,99	0,96	0,96	1,05	1,10	1,06
Extremadura	0,60	0,60	0,63	0,41	0,69	0,73	0,74	0,86	0,88	0,83
Galicia	0,72	0,79	0,86	0,86	0,89	0,90	1,03	1,04	0,96	0,96
Madrid	1,79	1,88	1,81	1,65	1,82	1,98	1,93	2,00	2,06	2,02
Murcia	0,66	0,57	0,73	0,66	0,75	0,78	0,92	0,86	0,89	0,94
Navarra	1,22	1,11	1,41	1,79	1,67	1,92	1,88	1,92	2,13	1,97
País Vasco	1,39	1,32	1,42	1,51	1,48	1,60	1,88	1,96	2,06	1,95
A Ríoxa	0,63	0,57	0,66	0,65	0,66	1,06	1,16	1,00	1,09	1,08
España	0,99	1,03	1,10	1,07	1,07	1,20	1,27	1,35	1,38	1,39

Fonte: INE, Estadística de I+D.

Na comparanza internacional, o cadro 2.36 subliña o baixo valor da porcentaxe de gasto galego en I+D (en relación co PIB) no contorno da Unión Europea (en 2010 o dato de Galicia supón un 50,26% da porcentaxe da Unión Europea dos 27). Os Estados de maior porcentaxe de gasto en I+D (Finlandia e Suecia) cuadriplican a de Galicia.

Porcentaxe de gasto en I+D sobre o PIB. Países OCDE Europa. 2003/ 2006-2010

■ Cadro 2.36

	2003	2006	2007	2008	2009	2010
Austria	2,26	2,44	2,51	2,67	2,72	2,76
Bélxica	1,88	1,86	1,89	1,97	2,03	1,99
República Checa	1,25	1,49	1,48	1,41	1,48	1,56
Dinamarca	2,58	2,48	2,58	2,85	3,06	3,06
Finlandia	3,43	3,48	3,47	3,70	3,92	3,87
Francia	2,17	2,11	2,08	2,12	2,26	2,26
Alemaña	2,52	2,54	2,53	2,69	2,82	2,82
Grecia	0,57	0,59	0,60	(*)	(*)	(*)
Hungría	0,93	1,01	0,98	1,00	1,17	1,16
Islandia	2,82	2,99	2,68	2,64	(*)	(*)
Irlanda	1,17	1,24	1,28	1,45	1,74	1,79
Italia	1,11	1,13	1,17	1,21	1,26	1,26
Holanda	1,76	1,88	1,81	1,77	1,82	1,83
Noruega	1,71	1,48	1,59	1,58	1,78	1,69
Polonia	0,54	0,56	0,57	0,60	0,68	0,74
Portugal	0,74	0,99	1,17	1,50	1,64	1,59
Eslovaquia	0,57	0,49	0,46	0,47	0,48	0,63
Luxemburgo	1,65	1,66	1,58	1,57	1,66	1,63
Suecia	3,85	3,68	3,40	3,70	3,61	3,43
Suiza	(*)	(*)	(*)	2,99	(*)	(*)
Reino Unido	1,75	1,75	1,78	1,77	1,85	1,77
Galicia	0,86	0,90	1,03	1,04	0,96	0,96
España	1,10	1,20	1,27	1,35	1,38	1,39
UE (25)	1,86	1,80	1,80	1,87	1,95	1,95
UE (27)	1,92	1,77	1,77	1,84	1,91	1,91

Fonte: OCDE. (INE: Estadística sobre actividades en I+D).
(*) dato non dispoñible.

2.5.3 Innovación tecnolóxica nas empresas

A Enquisa de Innovación Tecnolóxica nas empresas (do INE) permite coñecer a estratexia tecnolóxica das empresas e os factores que inflúen na súa capacidade para innovar e ademais proporciona o marco base para estudos posteriores, coma pode ser a utilización da tecnoloxía punta nos procesos de fabricación ou a análise dos fluxos de pagos e ingresos tecnolóxicos. Nesta enquisa avaláase a actividade das empresas que realizan algunha actividade innovadora (I+D, adquisición de tecnoloxía inmaterial software, gastos en deseño, etc).

**Principais indicadores de I+D en empresas, por tipo de empresa⁽¹⁾
e comunidades autónomas. 2010**

■ **Cadro 2.37**

	Manufactureiras de alta e media-alta tecnoloxía			De servizos de alta tecnoloxía		
	Nº empresas	Gastos I+D (miles euros)	Persoal en EXC	Nº empresas	Gastos I+D (miles euros)	Persoal en EXC
Andalucía	177	153.695	1.630,8	345	182.559	2.583,2
Aragón	131	107.317	1.169,1	68	29.089	483,4
Asturias	36	10.831	175,2	79	37.157	684,9
Baleares	8	676	17,7	47	5.307	116,4
Canarias	7	728	15,9	68	32.590	423,1
Cantabria	28	12.965	140,8	30	8.949	145,1
C. León	108	63.342	741,0	144	151.569	1.594,4
C. A Mancha	60	47.824	539,8	48	36.969	390,6
Cataluña	755	791.022	7.835,9	551	504.890	6.652,5
C. Valenciana	302	104.529	1.549,2	251	148.320	2.501,4
Extremadura	10	2.122	39,7	23	9.510	131,2
Galia	116	79.593	1.081,6	175	54.727	1.062,3
Madrid	291	647.940	5.668,6	616	731.529	8.667,5
Murcia	62	19.277	304,7	86	19.955	493,4
Navarra	102	85.839	911,1	58	32.589	546,3
País Vasco	375	315.211	3.715,9	295	405.817	5.377,7
A Rioxa	21	5.053	62,3	22	12.528	182,3
España	2.589	2.447.964	25.599,3	2.906	2.404.054	32.035,7

(1) Manufactureiras de alta tecnoloxía: Industria farmacéutica, maquinaria de oficina e material informático, compoñentes electrónicos, aparatos de radio, TV e comunicación, instrumentos médicos, de precisión, óptica e relojería e construción aeronáutica e espacial.

Manufactureiras de media-alta tecnoloxía: Industria química agás farmacia; maquinaria e equipo; maquinaria e aparatos eléctricos; industria do automóbil; outro material de transporte.

De servizos de alta tecnoloxía: Correos e telecomunicacións; actividades informáticas; investigación e desenvolvemento.

Fonte: INE, Base: "Indicadores de Ciencia e Tecnoloxía"

O cadro 2.37 recolle os principais indicadores de I+D nas empresas manufactureiras de alta e media alta tecnoloxía e de servizos de alta tecnoloxía. Como pode apreciarse, Galicia acada un escaso número de empresas manufactureiras: 116 que representan un 4,48% do total nacional, ase mesmo os gastos e o persoal neste tipo de empresas supoñen un escaso 3,25% e 4,23% respectivamente. As 175 empresas galegas de servizos de alta tecnoloxía constitúen sen embargo o 6,02 do Estado e empregan a 1.062 traballadores, o 3,32 do total estatal.

O gasto en actividades para a innovación tecnolóxica acadou en Galicia 626,4 millóns de euros no ano 2010, diminuindo en preto de 80 millóns os correspondentes ao ano anterior. No cadro 2.38 presentamos o número de empresas innovadoras e máis o gasto en innovación tecnolóxica nas diferentes comunidades autónomas (e no total español) en 2010, xunto co tanto por cento da cifra de negocios en produtos novos e mellorados e a taxa de crecemento. Como pode apreciarse Galicia está por riba da media nacional en empresas innovadoras, se ben os gastos en innovación, representan unha porcentaxe inferior a seu potencial demográfico. O esforzo dos últimos anos en Galicia, no que non só destaca o dinamismo mostrado por unhas poucas empresas punteiras senón tamén o dos *clusters* (de automoción, acuicultura, etc), que con notable empeño están aplicando a cultura da coo-

peración empresarial na innovación parecía albiscar unha certa recuperación despois dos malos datos de 2004, cun crecemento importante da cifra de negocios en produtos novos e mellorados, máis os efectos da crise pasan factura en 2009 e 2010 cuns pobres resultados.

■ **Cadro 2.38**

Empresas Innovadoras e Gastos en innovación por CC.AA. 2010

	Empresas Innovadoras período 2008-2010		Gastos en Innovación 2010		% de la cifra de negocios en productos novos e mellorados	Taxa de crecemento do gasto(*)
	Total	%	Total	%		
Andalucía	3.835	15,41	1.042.591	6,45	8,39	4,34
Aragón	1.153	21,70	554.968	3,43	25,50	-19,10
Asturias	603	18,06	156.492	0,97	8,40	-35,70
Baleares	694	15,21	52.707	0,35	5,04	-4,03
Canarias	1.008	14,22	136.651	0,85	4,48	19,91
Cantabria	435	21,10	98.781	0,61	10,85	-3,32
C. León	1.358	17,66	584.192	3,61	15,88	-27,27
C. A Mancha	1.175	17,61	271.765	1,68	10,02	18,52
Cataluña	6.918	21,02	3.642.187	22,52	10,27	4,22
C. Valenciana	3.267	17,97	801.314	4,96	10,43	-4,71
Extremadura	400	13,67	87.145	0,54	4,80	72,83
Galicia	1.947	20,19	626.353	3,87	7,13	-11,32
Madrid	4.656	17,07	5.983.287	37,00	16,87	-12,63
Murcia	1.064	18,63	251.715	1,56	6,67	18,81
Navarra	744	25,27	359.145	2,22	23,98	-10,38
País Vasco	2.329	24,70	1.455.457	9,00	35,87	-18,24
A Ríoxa	433	28,23	66.038	0,41	15,70	1,66
Ceuta e Melilla	21	7,76	431	0,00	1,51	-91,90
España	32.040	18,58	16.171.219	100,00	14,95	-8,31

Gastos en miles.

(*) con respecto a 2010.

Fonte: INE, Encuesta sobre innovación tecnolóxica nas empresas 2010.

2.6 A empresa industrial pública: a Sociedade Estatal de Participacións Industriais (SEPI)

A raíz da promulgación do Real Decreto-lei 5/1995, do 16 de xuño, a industria pública española nucleada neses momentos en torno ao Instituto Nacional de Industria (INI) e ao Instituto Nacional de Hidrocarburos (INH) reestrutúrase, agrupándose en dous entes as distintas empresas dependentes ou controladas polo Ministerio de Industria e Enerxía:

■ A Sociedade Estatal de Participacións Industriais (SEPI), á que se lle asignan as participacións dos grupos Teneo, SA e Repsol, SA, rexida polo dereito privado, sen aval do Estado, e que goza do beneficio da consolidación fiscal nas operacións de endebedamento; tivo, ademais, como unha das súas principais obrigacións a de amortizar a débeda do ex-INI, vía dividendos, endebedamento e desinvestimentos.

■ A Axencia Industrial do Estado (AIE), á que se adxudica, polo seu valor contable, a carteira de titularidade directa, maioritaria, igualitaria ou minoritaria das entidades mercantís, suxeitas a plans de reestruturación ou reconversión industrial. A esta axencia non se lle concede ningunha capacidade de endebedamento e carece do beneficio de consolidación fiscal, se ben as empresas en reconversión serán as únicas que poidan percibir achegas do Estado.

O 28 de xuño de 1996 o goberno aprobou o “programa de modernización do sector público empresarial do Estado”, que diseña un plan de privatizacións de empresas públicas, que afondando na política de alleación de activos patrimoniais públicos que xa viña desenvolvéndose anteriormente, contempla a venda das empresas públicas rendibles, incluídas as dependentes do Ministerio de Economía e Facenda.

No trienio 1996-1999 producíronse operacións privatizadoras en empresas públicas industriais e de servizos con implantación en Galicia: Argentaria, Telefónica, o grupo Repsol, Retevisión, Auxini, ENDESA, Tabacalera, Gas Natural, Elcano, Barreras, INESPAL, Santa Bárbara, Indra ou Red Eléctrica, e en 2000 e os primeiros meses de 2001 os de Iberia, Enatcar e ENCE, ás que seguirá Autopistas del Atlántico no 2002, quedándose o Estado co control daquelas que poden ter problemas para privatizarse por cuestións sociais ou estratéxicas, aínda que non se descarta o seu pase a mans privadas, como as da División Naval e Bazán agrupadas no grupo Izar e actualmente Navantia.

En todo caso, o que si é certo é que o cadro da empresa pública en España, e polo tanto en Galicia, experimentou un importante cambio nestes últimos anos, especialmente a partir de 1997-1998, diminuíndo substancialmente as empresas participadas polo Estado, quedando reducido a un pequeno grupo con capital público, formado polas que arrastran un déficit empresarial considerable.

O Decreto-lei 15/1997, do 15 de setembro, reagrupa de novo o sector público, disolvendo a AIE e integrando as súas sociedades na SEPI, facendo esta fronte ao paulatino equilibrio financeiro do sector; cunha achega de recursos de 900.000 millóns de pesetas –resultante das privatizacións– durante os dous primeiros anos e desvinculando o mantemento das empresas públicas dos Orzamentos Xerais do Estado, cun efecto importante na redución do déficit público para o cumprimento dos criterios de Maastricht.

A SEPI é polo tanto a sociedade estatal que agrupa na actualidade ás empresas públicas industriais, acollendo inicialmente tamén algunha das empresas que pertencían á Dirección Xeral de Patrimonio, tales como Efe, ALYCESA, CETARSA, Transmediterránea, EMGRISA, ENAUSA, MAYASA e a Sociedade Estatal de Participacións Patrimoniais, coa intención na maioría dos casos de preparar a súa futura privatización. En marzo de 2005 tras unha importante crise da empresa Izar provocada dunha banda polas súas notables perdas –800 millóns de euros– e por outra pola exixencia da UE ao goberno español da devolución das axudas nos últimos anos aos estaleiros públicos, constitúese unha nova empresa: Navantia que mercé a un axuste de cadro de persoal por xubilacións anticipadas asume a actividade de construción naval, fundamentalmente militar, conservando un 20% de actividade en materia civil. Así mesmo acolle liñas de actividade de propulsión e enerxía, reparacións e sistemas e armas, cunha forte aposta pola tecnoloxía e tarefas de investigación e desenvolvemento.

No anexo deste informe contéplanse os datos de investimentos e persoal dos entes públicos e sociedades estatais en Galicia: Navantia, Tragsa e Efe.

Os investimentos da SEPI representan un montante total de 10 millóns 892 mil euros (cadro A-24) - dos que 10 millóns 794 mil euros corresponde a Navantia e unha contía de preto de 30 mil euros á empresa Tragsa, que realiza unha variada gama de actuacións que abrangue o deseño e construción das infraestruturas e equipamentos necesarios para a modernización e mellora dos sistemas de produción agraria, tecnoloxías para un mellor aproveitamento da auga, actividades de conservación do medio natural, actuacións forestais, xestión de recursos pesqueiros e acuicultura.

Os investimentos do resto das empresas públicas reflíctese no cadro A-25 do anexo, destacando o importe da inversión da sociedade estatal de infraestruturas de transporte terrestre: máis de 324 millóns de euros ós que se imputan as correspondentes ao AVE e as autopistas estatais.

As empresas públicas industriais con sede en Galicia experimentan unha diminución apreciable de traballadores nestes dez e oito últimos anos, pasándose, no seu conxunto, de 14.067 traballadores/as en 1993 aos 3.273 do ano que analizamos. Navantia con 2.348 efectivos, traballadores/as dos estaleiros de Fene e Ferrol, constitúe a de maior volume ao que segue Tragsa con 913. A provincia da Coruña, con 2.798 empregados/as, concentra o volume máis importante, o persoal das outras tres provincias galegas proceden exclusivamente de Tragsa.

2.7 Política industrial. A achega das administracións públicas

Examinaremos, dentro deste apartado, o conxunto das intervencións máis importantes das distintas administracións públicas no ámbito industrial e empresarial, co obxecto de ter unha visión de carácter xeral das principais liñas de actuación que marcan as políticas públicas en Galicia.

Hai que ter, non obstante, moi en conta que a política macroeconómica ten un papel decisivo sobre a actividade industrial: o control da inflación, a redución do déficit público e a estabilidade monetaria constitúen factores fundamentais para a incentivación e boa marcha das industrias e, xunto co investimento público e o impulso das reformas estruturais, inciden dunha maneira decisiva no comportamento empresarial.

2.7.1 As actuacións da UE

O Cumio de Maastricht de 7 de febreiro de 1992, coa reforma do artigo 130 do Tratado da UE, marca o inicio da nova estratexia en materia industrial e de emprego previndo un marco de relacións entre administracións públicas rexido polo principio de subsidiaridade, a potenciación da instrumentación de accións de I+D, políticas de infraestruturas a escala europea, formación profesional e incluso a posibilidade de utilización de medidas específicas, a aprobar por unanimidade, destinadas a acelerar a adaptación da industria aos cambios estruturais, creando un contorno favorable á iniciativa, desenvolvemento e cooperación entre as empresas, e a favorecer unha explotación do potencial industrial das políticas de innovación e desenvolvemento tecnolóxico.

O Tratado de Amsterdam de 17 de xuño de 1997 inclúe no Tratado Constitutivo da Unión Europea un capítulo sobre emprego, en paralelo ás disposicións relativas á Unión Económica e Monetaria. Cada país continúa a ser dono da súa política, pero

a situará no contexto dunha estratexia coordinada de toda a comunidade. O Tratado fixa para os gobernos da Unión o compromiso de:

■ Orientar as súas políticas de emprego en consonancia coa política económica da comunidade.

■ Promover unha man de obra cualificada con poder de adaptación, así como mercados de traballo que poidan reaccionar axiña ante os cambios económicos.

Así mesmo, crea un sistema de vixilancia multilateral das políticas de emprego nacionais, e un Comité de Emprego que asistirá ás institucións neste traballo.

Transcorridos dous anos con ocasión do **Cumio de Lisboa** –marzo de 2000– valorouse positivamente o proceso iniciado en Amsterdam, e acolleuse como obxectivo prioritario a loita contra o desemprego, marcándose como meta conseguir o pleno emprego na Unión Europea para o 2010, combinando para isto reformas estruturais ambiciosas coa potenciación das novas tecnoloxías, facendo especial fincapé no acceso das escolas a Internet e a formación a curto prazo do profesorado nas novas tecnoloxías.

Os atentados do 11 de setembro de 2001 en EE.UU. provocan un descenso da actividade económica mundial. No Consello da Unión Europea de Sevilla –21 e 22 de xuño de 2002– se aposta pola reactivación do crecemento, reafirmase na adhesión do Pacto de Estabilidade e Crecemento e o saneamento das finanzas públicas e mantense en vigor os obxectivos estratéxicos alcanzados en Lisboa. Así mesmo, tanto no Cumio de Copenhague de decembro de 2002, que aproba a ampliación a 25 Estados a partir do 1 de maio de 2004, como o Consello de Bruxelas do 20 e 21 de marzo de 2003 ratifican cunha serie de orientacións e medidas específicas os obxectivos de Lisboa.

A incorporación de 10 novos países en maio de 2004 e outros dous a partires do 1 de Xaneiro de 2007, á Unión Europea, todos eles con rendas per capita inferiores á española e moi lonxe da media da Unión, levará aparelladas importantes repercusións para países que como España son beneficiarios netos e en moi ampla medida das axudas e fondos estruturais europeos.

O “non” ao referendun sobre a Constitución europea de Francia e Holanda e o fracaso da cume europea de Bruxelas, no transcurso de 2005 para a aprobación do marco orzamentario 2007-2013 sumiu á UE nunha fonda crise con repercusión moi directa no escenario de territorios como o galego que basean o seu futuro desenvolvemento nas achegas dos fondos estruturais e de cohesión.

O 1 de decembro de 2009, tras anos de negociación entrou en vigor o **Tratado de Lisboa** co obxecto de modernizarse e dotarse de instrumentos eficaces e coherentes adaptados non só ao funcionamento dunha Unión recentemente ampliada de 15 a 27 membros, senón tamén as rápidas transformacións do mundo actual. O Tratado establece que pode e non pode facer a U.E. e que medios pode utilizar. Modifica a estrutura das Institucións europeas e seus métodos de traballo, para que poidan dar mellor servizo á democracia e aos valores fundamentais da Unión.

En Marzo de 2010 a Comisión formula a **estratexia da U.E EUROPA 2020** para un crecemento intelixente, sostible e integrador, que foi aprobada polos xefes de Estado e Goberno dos países membros en Xuño de dito ano. O documento fixa unha serie de obxectivos concretos para a próxima década:

■ A taxa de emprego da poboación entre 20 e 64 anos deberá pasar do actual 69% ó 75%.

■ Acadar o obxectivo de investir o 3% do PIB en I+D.

■ Reducir as emisións de gases de efecto invernadoiro nun 20% en comparación cos niveis de 1990, incrementar a porcentaxe das enerxías renovables no consumo final nun 20%, e aumentar un 20% a eficacia no uso da enerxía.

■ Reducir a porcentaxe de abandono escolar ó 10% desde o actual 15% e incrementar a porcentaxe de persoas con estudos superiores completos do 31% a como mínimo un 40%.

■ Reducir o número de europeos que viven por baixo do albor nacional da pobreza a nun 25%, liberando da pobreza a 20 millóns de persoas.

■ Marco de Apoio Comunitario de Galicia para o período 2007-2013

A comisión Europea aprobou en Maio de 2007 o Marco Estratéxico Nacional de Referencia da Política de Cohesión para España na que se determina a estratexia para a utilización de 35.217 millóns de euros da política de cohesión no período 2007-2013 dos Fondos Estruturais (Fondo Europeo de Desenvolvemento Rexional –FEDER– e Fondo Social Europeo –FSE–) e o Fondo de Cohesión.

As actuacións da UE en Galicia –catalogada a partir de 2007 obxectivo da converxencia– lévanse a cabo a través do transvase de importantes cantidades de diñeiro para o desenvolvemento rexional, das que a maioría dedícanse a infraestruturas de carácter básico; ditas cantidades canalízanse a través dos chamados fondos estruturais para a redución dos desequilibrios rexionais e o Fondo de Cohesión que financia proxectos de infraestrutura de transporte e medio ambiente vai ter neste período unha maior integración na execución de todas as políticas e accións dos Fondos Estruturais deixando atrás o enfoque por proxecto a favor dun financiamento por programa, simplificando a xestión.

■ Cadro 2.39

Fondos Comunitarios Galicia 2007-2013

FONDOS COMUNITARIOS	Importe Axuda	Importe Cofinanciación	Importe Global
1- FONDOS ESTRUCTURAIS	4.839	1.641	6.030
Fondo Europeo de Desenvolvemento Rexional (FEDER)	3.452	1.407	4.859
Fondo Social Europeo (FSE)	936	234	1.170
2- FONDOS SECTORIAIS	1.285	911	2.196
Fondo Europeo Agrícola de desenv. Rural (FEADER)	857	637	1.494
Fondo Europeo de Pesca (FEP)	429	274	703
TOTAL FONDOS COMUNITARIOS	5.674	2.552	8.226

Importes en euros
Fonte : Xunta de Galicia

O Marco de Apoio Comunitario 2007-2013 (cadro 2.39), no que se integra o Fondo de Cohesión, aprobado ao fin do ano 2007, e polo tanto sen execución en dito ano, prevé unha inversión total na Comunidade de 8.226 millóns de euros, dos que os Fondos Comunitarios aportarán 5.674, correspondendo aos estruturais (FEDER e FSE) 4.389, o 77% e aos Sectoriais (FEADER e FEP) 1.285 millóns de euros, o 23%. O 42% dos Fondos Feder van dirixidos á aumentar á capitalización tecnolóxica da economía galega a través do desenvolvemento da economía do coñecemento e da innovación empresarial; un 31% dedícanse ás infraestruturas de transporte e enerxía e o 23% restante ao Medio Ambiente e o desenvolvemento sostible.

■ Cadro 2.40

Marco de Apoio Comunitario do Obxectivo 01. Grao de execución do gasto público a 31/12/2011. Programa operativo F.E.D.E.R. de Galicia

Temas prioritarios	Total programado 2007-2013 (A)	Total executado ao 31/12/2011 (B)	Total axuda FEDER ao 31/12/2011	% (B/A)
01 Actividades de I+DT en centros de investigación.	48.844.633	12.682.482	10.145.986	25,96
02 Infraestrutura de I+DT (instalacións, instrumentos e redes informáticas de alta velocidade para a conexión de centros de investigación) e centros de cualificación nunha tecnoloxía específica.	19.220.975	5.324.093	4.259.274	27,70
03 Transferencia de tecnoloxía e mellora das redes de cooperación entre pequenas empresas (PEMES), así como entre estas e outras empresas e universidades, centros de ensino postsecundario de todo tipo, e autoridades rexionais.	10.951.913	1.355.802	1.084.642	12,38
06 Axudas ás PEMES para o fomento da utilización de produtos e procesos de produción que respecten o medio ambiente	21.118.263	171.755	137.404	0,81
07 Inversión en empresas directamente relacionadas coa investigación e a innovación (tecnoloxías innovadoras, creación de novas empresas por parte das universidades, centros e empresas de I+DT existentes, etc).	39.054.472	16.070.832	12.856.666	41,15
08 Outros investimentos en empresas	323.570.060	34.112.776	27.290.221	10,54
09 Outras medidas destinadas a fomentar a investigación e innovación e o espírito empresarial nas PEMES	107.432.102	33.887.182	27.109.746	31,54
10 Infraestruturas telefónicas (incluídas as redes de banda ancha)	33.706.647	15.392.314	12.313.851	45,67
11 Tecnoloxías da información e a comunicación (acceso, seguridade, interoperabilidade, prevención de riscos, investigación, innovación, contido electrónico, etc.)	22.243.850	8.415.238	6.732.190	37,83
13 Servizos e aplicacións para o cidadán (servizos electrónicos en materia de saúde, administración pública, formación, inclusión, etc.)	84.774.385	33.356.777	26.685.422	39,35
14 Servizos e aplicacións para as PEMES (comercio electrónico, ensino e formación, establecemento de redes, etc.)	8.502.059	991.662	793.329	11,66
17 Servizos ferroviarios (RTE-T)	251.456.215	0	0	0,00
20 Autoestradas	146.045.906	127.425.414	101.940.331	87,25
21 Autoestradas (RTE-T)	217.986.316	222.202.003	177.761.603	101,93
22 Estradas nacionais	45.549.459	43.623.029	34.898.423	95,77
23 Estradas rexionais / locais	145.648.582	100.020.178	80.016.142	68,67
25 Transporte urbano	8.034.123	3.036.371	2.429.097	37,79
26 Transporte multimodal	35.129.201	6.548.640	5.238.912	18,64
29 Aeroportos	84.828.934	88.900.356	71.120.285	104,80
30 Portos	18.880.189	10.733.104	8.586.483	56,85
33 Electricidade	29.349.561	3.177.298	2.541.839	10,83
35 Gas natural	2.811.947	0	0	0,00
37 Produtos derivados do petróleo	2.811.945	0	0	0,00
40 Enerxía renovable:solar	18.581.414	11.149.756	8.919.805	60,00
41 Enerxía renovable: biomásica	15.567.850	5.399.108	4.319.286	34,68
43 Eficiencia enerxética, coxeneración e xestión enerxética	17.497.476	11.376.349	9.101.080	65,02
44 Xestión de residuos domésticos e industriais	33.386.651	1.483.545	1.186.836	4,44
45 Xestión e distribución da auga (auga potable)	77.773.339	23.744.277	18.995.421	30,53
46 Tratamento da auga (auga residual)	314.769.170	87.860.367	70.288.294	27,91
47 Calidade do aire	7.951.294	0	0	0,00
48 Prevención e control integrados da contaminación	7.781.071	837.231	669.785	10,76
50 Rehabilitación de zonas industriais e terreos contaminados	2.234.270	181.555	145.244	8,13
51 Fomento da protección da biodiversidade e a natureza (incluído o programa Natura 2000)	136.577.591	35.402.374	28.321.900	25,92
52 Fomento do transporte urbano limpo	31.603.895	4.378.099	3.502.479	13,85
53 Prevención de riscos (incluídas a elaboración e aplicación de planes e medidas para previr e xestionar os riscos naturais e tecnolóxicos)	22.646.036	535.536	428.429	2,36
55 Fomento da riqueza natural	4.718.454	0	0	0,00
56 Protección e desenvolvemento do patrimonio natural	35.829.570	13.602.609	10.882.087	37,96
57 Outras axudas para mellorar os servizos turísticos	44.978.026	2.862.732	2.290.186	6,36
58 Protección e conservación do patrimonio cultural	28.612.699	3.491.883	2.793.506	12,20
59 Desenvolvemento da infraestrutura cultural	13.895.108	5.090.971	4.072.776	36,64
61 Proxectos integrados para a rexeneración urbana e rural	166.064.537	34.085.061	27.268.049	20,53
75 Infraestrutura en materia de educación	23.617.477	12.962.438	10.369.951	54,88
76 Infraestrutura en materia de saúde	3.311.842	0	0	0,00
77 Infraestrutura en materia de coidados de nenos	8.852.347	2.933.576	2.346.861	33,14
79 Outra infraestrutura social	8.852.349	1.529.914	1.233.932	17,28
85 Preparación, execución, seguimento e inspección	3.188.145	264.758	211.806	8,30
86 Avaliación e estudos; información e comunicación	3.188.145	902.171	721.736	28,30
TOTAL OBXECTIVO	2.739.430.493	1.027.501.616	822.011.295	37,51

Fonte: Ministerio de Economía e Competitividade.

No cadro 2.40 explicitábase por temas prioritarios o grao de execución do **programa operativo FEDER de Galicia 2007-2013** a finais do 2011. Do total programado para todo o período: 2.739 millóns 430 mil euros executouse a 31-12-2011 1.027 millóns 501 mil euros, o 37,51% do total. Os temas 20, 21, 22 e 23: autoestradas e estradas nacionais e rexionais con máis de catrocentos noventa e tres millóns de euros son os epígrafes de maior contía executada e representa case o 50% do importe total.

Outros temas que presentan contías de certa importancia son : o 29 :Aeroportos con 88 millóns 900 mil euros e o 46:Tratamento da auga (auga residual), que constitúe o de maior dotación programada e que a finais de 2011 executouse preto de 88 millóns de euros.

Fóra do Marco Comunitario de Apoio a Comunidade Galega percibe tamén financiamento da Cooperación Territorial Europea, a través de iniciativas de carácter local e rexional, así como a cooperación transnacional, que procura un desenvolvemento territorial integrado e a cooperación interrexional e o intercambio de experiencias. A España correspondéronlle para o período 2007-2013 559 millóns de euros , dos que 249 destinaranse aos programas de Cooperación Transfronteriza, 149 aos programas de Cooperación Transnacional e 111 millóns de euros aos programas de Veciñanza Europea.

Galicia intégrase nos programas de Cooperación Transfronteriza España –Portugal, no de Cooperación Transnacional Espazo Atlántico, Espazo do Sudoeste Europeo e o de Cooperación Interrexional: Interreg IV, Redes ESPON, URBACT e INTERACT II que a partir de 2007 substitúen as iniciativas comunitarias Interreg.

No cadro 2.41 agrúpanse as achegas do **FEOGA**, que financia accións tendentes á adaptación dos agricultores e das rexións ás novas formas de agricultura; e o desenvolvemento de novos sectores económicos nas zonas rurais; e o IFOP, que axuda ás rexións costeiras que se ven afectadas polo declive do sector pesqueiro.

As actuacións da UE, no sector agropesqueiro galego, teñen unha importancia fundamental e pretenden potenciar a vertente da acuicultura e rachar cos graves problemas estruturais da agricultura –escasa dimensión das explotacións, envellecemento da poboación e excesivo peso da súa actividade–; e da pesca –sobredimensión e envellecemento da flota, falta de caladoiros, etc.–.

En 2011, Galicia obtivo un financiamento, por esta vía (cadro 2.41), de máis de 372 millóns de euros, cun aumento de 75 millóns 421 mil euros con respecto ao ano anterior; e prodúcese fundamentalmente polo incremento das axudas ó sector pesqueiro e aínda que en menor medida do feoga-garantía.

■ Cadro 2.41

Contribución financeira da UE nos sectores agrariopesqueiros. Galicia. 2005-2011

Sector agrario	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
FEOGA -Garantía- FEAGA ⁽¹⁾							
Réxime de pago único	-	85,605	98,944	98,868	101,822	106,525	115,965
Industria de cereais	0,002	0,009	0,008				
Producción carne de vacún	69,608	67,128	33,836	33,682	32,753	33,844	50,560
Primas ovino e cabrún	3,229	2,577	1,646	1,735	1,877	0,087	0,014
Leite escolar	0,270	0,236	0,227				
Aceite para conservas	9,475	5,779					
Destilacións vinícolas	0,228	0,144	0,114				
Intervencións en porcino	0,008	-		0,261			
Apicultura	-	-			0,178	0,174	0,143
Recuperacións, intereses, sancións, etc	0,004	-	-0,170		-0,135	0,212	-0,234
Producción de forraxes		0,033					
Cese anticipado	9,602	8,558					
Forestación e sevicultura	4,027	7,516					
Reestruturación do viñado	6,736	4,248	3,287				
Indemniz. compensatorias zonas desfavorecidas	6,341	7,413					
Cultivos herbáceos	15,583	7,624	4,429	3,922	4,015	0,396	0,001
Producción de legumes	0,002						
Producción de leite	40,507	6,897	8,753	8,275	7,761	12,022	6,916
Axudas á apicultura	0,164	0,163	0,159				
Medidas agroambientais	2,817	3,428					
Modulación		2,834	3,893	4,735	4,618	0,088	-0,001
Intervención no sector avícola			0,232				
Sector vitivinícola				3,474	0,953	2,988	3,078
Porcino				0,261			0,240
Agricultura				0,189			
Desenrolo rural				0,053	-0,007	0,013	
Condionalidade				0,004	-0,048	0,021	-0,097
Frutas e hortalizas						0,057	0,058
Axuda específica Art. 68 R (CE) 73/09						15,858	18,413
Outros				0,229			
Total FEOGA -Garantía	168,603	210,192	155,358	155,459	153,787	172,285	195,056
FEOGA -Orientación: axudas directas:							
Programas operativos Comun. Autónoma	100,766	56,796	82,297	60,736		0,658	
Iniciativas comunitarias e PRODER	1,553	6,349	7,100	8,753	7,538	13,246	
Orzamento ingresos do Estado	26,537	3,836	0,983				
LEADER e outros:							
Comunidade Autónoma	-	1,253					
Grupos Acción Local	11,183	11,585	11,164	13,495	3,606	0,581	
Total feoga Orientación	140,039	79,819	101,544	82,984	11,144	14,485	0,000
F.E.A.D.E.R.							
Programa de desenrolo rural				99,903	72,712	107,855	106,447
Outros recursos agrarios:							
Sanidade animal	0,009	-	0,020	0,739	1,461	2,214	3,389
Total sector agrario	308,651	290,011	256,922	338,481	239,104	296,839	304,892
Sector pesqueiro							
IFOP: axudas directas:				19,291	4,773		26,303
Iniciativa "Pesca"	-	-					
Estruturas pesqueiras	92,167	87,171	78,884				
Total IFOP	92,167		78,884	19,291	4,773		26,303
Outros recursos pesqueiros:							
Vixiancia pesqueira	0,356	0,249					
Acción específica "Prestige"	-	-					
F.E.P.(Fondo europeo de Pesca)				30,002	4,244		41,229
Outros recursos pesqueiros					0,168	0,164	
Total sector pesqueiro	92,523	87,420	78,884	49,293	9,185	0,164	93,835
Total sectores agrario e pesqueiro	401,174	377,431	335,806	387,774	248,289	297,003	372,424

Datos en millóns de euros.

(1) Cantidades aboadas polos organismos pagadores con cargo ao FEOGA-Garantía-FEAGA.

Fonte: Ministerio de Agricultura, Alimentación e Medio ambiente. Subsecretaría. Oficina Presupostaria.

No concernente ao FEOGA-Garantía, que se incrementa en preto de 23 millóns de euros con respecto a 2010, a partida de maior contía é a constituída polas asignacións de pago único: 115 millóns 965 mil euros, seguindo a continuación as axudas á produción de carne de vacún –50,56 millóns de euros–, cun importante aumento con respecto ó ano anterior. Diminúe notoriamente o epígrafe de produción de leite, e sobe a de sector vitivinícola. No sector pesqueiro en 2011 volven as axudas directas do IFOP e as do Fondo de Estruturas Pesqueiras, que non tiveron dotación en 2010, por un importe conxunto de 93 millóns 835 mil euros.

■ **O Fondo Social Europeo** é un instrumento financeiro comunitario encargado de fomentar as oportunidades de emprego e a mobilidade xeográfica e profesional dos traballadores. En tanto que tal instrumento ten incidencia na industria ao constituír un complemento das accións desenvolvidas por entes públicos ou privados, encamiñados fundamentalmente a mellorar a formación profesional e, no seu caso, a orientación profesional dos traballadores e a axudar á contratación estable de determinados colectivos de traballadores.

A programación do FSE para o período 2007-2013 inscríbese no Marco Estratéxico de converxencia (MECEGA), que establece a estratexia de intervención de fondos estruturais, reorientando a política económica da Comunidade cara a promoción dos factores de desenvolvemento ligados a estratexia de Lisboa: Renovar as bases de competitividade, aumentar o crecemento e a produtividade, e reforzar a cohesión social a través do coñecemento, a innovación e a valorización do capital humano.

No cadro 2.42 inclúense as previsións dos recursos financeiros do FSE no seu reparto por instrumentos de intervención para o período 2007-2013. Como pode apreciarse o total de axudas acadan un importe de máis de 936 millóns de euros, dos que máis do 50% destínanse ós programas de adaptabilidade e emprego.

■ **Cadro 2.42** **Distribución da Axuda FSE 2007-2013 asignada a Galicia por instrumentos de intervención.**

Instrumentos de intervención	Importes euros	%
PO FSE Galicia	358.501.812	38,3
PO FSE adaptabilidade e emprego	542.597.525	57,96
PO FSE Loita contra a discriminación	30.869.310	3,3
Asistencia Técnica	4.110.950	0,44
Total Axudas FSE	936.079.597	100,00

Fonte: Consellería de Facenda. Xunta de Galicia

No cadro 2.43 contémplase a distribución por eixes de actuación dos fondos do FSE para o período 2007-2013, resaltando a contía destinada ó fomento da empregabilidade, a inclusión social e a igualdade entre homes e mulleres que con máis de 472 millóns de euros representa máis do 50% do total programado.

Fondos FSE asignados a Galicia 2007-2013 por eixes de actuación■ **Cadro 2.43**

EIXES 2007-2013	AGE	XUNTA	TOTAL FSE	EUROS
Fomento do espírito empresarial e mellora da adptabilidade de traballadores, empresas e empresarios	33,09%	30%	31,91%	298.699.577
Fomento da empregabilidade, a inclusión social e a igualdade entre homes e mulleres	63,14%	30%	50,45%	472.254.568
Aumento e mellora de capital humano	2,12%	35%	14,72%	137.747.126
Cooperación transnacional e interrexional	0,27%	3%	1,32%	12.326.442
Asistencia Técnica	1,36%	2%	1,61%	15.051.884
Total	100	100	100	
IMPORTE AXUDAS FSE	577.577.785	358.501.812		936.079.597

Fonte: Consellería de Facenda. Xunta de Galicia

2.7.2 A achega da Administración Xeral do Estado

Inclúense neste apartado as subvencións do Ministerio de Industria Turismo e Comercio para o apoio á implantación de sistemas e infraestruturas de I+D+I en empresas co obxecto de que estas poidan desenrolar súas propias actividades de I+D+I dunha forma estable e continuada e mellorar por conseguinte súa posición no mercado, cumprindo os obxectivos e prioridades da política de investigación e innovación no período 2008-2011 previstos no Plan Nacional de Investigación Científica, Desenrolo e Innovación Tecnolóxica aprobado por acordo do Consello de Ministros de 14 de Setembro de 2007. Este programa substituíu ó de Fomento da Investigación Técnica (Profit) que desenvolveu o Plan Nacional 2004-2007.

Xunto a estas subvencións Incluímos tamén os datos dos incentivos rexionais da Zona de Promoción Económica de Galicia (ZPE), concedidos polo Ministerio de Economía e xestionados administrativamente pola Xunta de Galicia, a través do Instituto galego de promoción económica(IGAPE).

■ **Os programas tecnolóxicos do Estado**

O Centro para o Desenrolo Tecnolóxico Industrial (CDTI) realiza na Comunidade Autónoma actuacións en materia de financiamento de proxectos de i+D+i empresarial, de xestión e promoción da participación de empresas galegas en programas internacionais de cooperación tecnolóxica, de apoio á transferencia de tecnoloxía no ámbito empresarial, de creación e consolidación de empresas de base tecnolóxica e de concesión de subvencións a grandes proxectos estratéxicos de investigación industrial.

■ Cadro 2.44

I+D+I Proxectos CDTI en Galicia. Axudas reembolsables 2009-2011(*)

	Nº proxectos aprobados			orçamento total			Aportación CDTI		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011	2009	2010	2011
A Coruña	11	26	39	6.179.493	28.384.550	27.686.236	4.064.783	20.980.406	20.358.885
Lugo	2	5	2	1.791.243	2.771.272	1.084.289	741.344	2.076.171	832.787
Ourense	2	9	8	883.351	6.019.370	7.119.460	504.658	4.333.321	5.052.159
Pontevedra	23	41	48	25.476.691	24.998.346	32.232.972	18.963.979	18.012.535	25.070.221
Total Galicia	38	81	97	34.330.778	62.173.538	68.122.957	24.274.764	45.402.433	51.314.052

(*)contabilízanse todos os proxectos nos que participan empresas de Galicia, sexan ou non líderes.
Fonte: Ministerio de Industria, Turismo e Comercio.

No cadro 2.44 contémpnanse os proxectos aprobados polo CDTI (axudas reembolsables) durante 2009, 2010 e 2011 en Galicia, nas convocatorias dos subprogramas que contempla o Programa de I+D+I. Como pode observarse, en 2011, incrementábase respecto o ano anterior o número de proxectos e a achega do CDTI dunha forma substancial, os 97 proxectos aprobados na comunidade autónoma acadan un importe global de crédito de 51 millóns 314 mil euros. Dende o punto de vista da súa distribución provincial a inmensa maioría tanto dos proxectos como da contía aprobada corresponden as provincias de A Coruña e Pontevedra.

O programa de **Fomento da Competitividade de Sectores Estratéxicos** ofrece apoio financeiro á execución de plans de mellora da competitividade nas empresas de determinados sectores industriais, con características estruturais que lle outorgan un papel estratéxico na consecución do obxectivo de cambio de modelo produtivo da economía española: orientación ao mercado internacional, elevada intensidade tecnolóxica, alto valor engadido, elevada produtividade, xeración de emprego etc.

As axudas materialízanse en forma de anticipos reembolsables, cun interese do 0%, con 5 anos de carencia e 10 anos de amortización.

Fomento da competitividade de sectores estratéxicos industriais 2011

■ Cadro 2.45

	Convocatoria xeral			Automoción		
	Nº proxectos aprobados	Orçamento Total	Crédito concedido(*)	Nº proxectos aprobados	Orçamento Total	Crédito concedido(*)
A Coruña	6	17.795	4.474	1	1.609	405
Lugo						
Ourense	1	1.399	358	3	24.031	2.984
Pontevedra	6	3.478	1.405	9	181.017	31.684
Total Galicia	13	22.672	6.237	13	206.657	35.073

(*) Créditos sen interese.
Miles de euros.
Fonte: Ministerio de Industria, Turismo e Comercio.

No cadro 2.45 detállanse as correspondentes as provincias galegas, tanto da convocatoria xeral (sectores: bens de equipo, químico e farmacéutico, metalúrxico e siderúrxico, fabricación de produtos metálicos, fabricación de produtos minerais non metálicos, fabricación de material ferroviario) como do sector da automoción. As contías máis importantes corresponden as do sector da automoción na provincia de Pontevedra.

■ Os incentivos económicos rexionais

Os incentivos económicos rexionais creados pola Lei 50/1985 constitúen un mecanismo incentivador da inversión privada en zonas configuradas como Zona de Promoción Económica –ZPE– que queda constituída pola totalidade da comunidade autónoma: a consideración de ZPE supón que os proxectos de investimentos relacionados coa industria extractiva e transformadora, en industrias agroalimentarias, de acuicultura e de transformación e conserva de produtos pesqueiros, os servizos de apoio á industria e os de establecementos hoteleiros poden ser susceptibles de subvencións ata o 30% do investimento total).

A partir do 1 de xaneiro de 1996 suprímese a ZID (Zona Industrial en declive, que ten hasta esa data a zona de Ferrolterra, cun tratamento máis xeneroso con respecto a porcentaxe das subvencións) e a totalidade de Galicia constitúe ZPE a efectos da normativa sobre os incentivos económicos, se ben a porcentaxe que obteñen as empresas pode complementarse con outras actuacións subvencionadoras co tope xeral do 30%, a partir de 2008 fronte ao anterior do 40% dende 2002 e o 50% ata dita data dende a súa implantación.

Como pode apreciarse no cadro 2.47 aprobáronse en Galicia, dende 1988, ano de iniciación dos incentivos, ata decembro de 2011, un total de 1.902 proxectos que obtiveron unha subvención total de 920 millóns 243 mil euros.

Expedientes de incentivos económicos rexionais da Comunidade Autónoma de Galicia, acollidos á Lei 50/1985, aprobados entre o 01.01.2011 e o 31.12.2011

■ Cadro 2.46

	Expedientes	Investimento	Subvención	A crear	A manter
A Coruña	3	8.291.906	661.879	23	101
Lugo	1	602.844	78.370	8	0
Ourense	2	2.190.304	231.644	5	12
Pontevedra	2	30.567.464	3.844.696	40	323
Galicia	8	41.652.518	4.816.589	76	436

Créditos sen interés

Miles de euros

Fonte: Ministerio de Industria, Turismo e Comercio

Expedientes de incentivos económicos rexionais da Comunidade Autónoma de Galicia, acollidos á Lei 50/1985, aprobados entre o 01.06.1988 e o 31.12.2011

■ **Cadro 2.47**

	Exp.	Investimento	Subvención	%	Emprego/crear	Emprego/manter
Galicia	1.902	5.977.610	920.243	15,39	27.916	94.633

Elaboración propia.
 Datos de Invetimento e Subvención en miles de euros.
 Fonte: Ministerio de Economía e Competitividad.

O cadro 2.48 contempla a evolución, nos últimos dezaioito anos, observándose a nivel galego, no ano 1997, un aumento moi notable da axuda concedida. En 2000 aprobáronse un total de 52 expedientes –un número inferior ao ano anterior e similar aos anos precedentes– para un investimento de 131 millóns 754 mil euros-, outorgáronse subvencións de 21 millóns 679 mil euros-, pero en 2001 apróbanse 109 expedientes, a cantidade maior destes últimos dezaioito anos cun alto, tamén, investimento previsto, outorgando como subvención 46 millóns 184 mil euros e cun compromiso de creación de 1.744 novos empregos e de mantemento de 7.308.

Expedientes de incentivos económicos rexionais da Comunidade Autónoma de Galicia, acollidos á Lei 50/1985, aprobados de 1994 a 2011

■ **Cadro 2.48**

	Exp.	Investimento	Subvención	%	Emprego/crear	Emprego/manter
1994	63	147.055,64	26.071,91	17,73	873	3.144
1995	63	133.034,03	23.265,18	17,49	823	4.515
1996	39	68.713,71	10.746,10	15,64	486	2.251
1997	51	378.126,77	87.801,86	23,22	1.114	4.273
1998	53	270.455,45	48.958,45	18,10	1.042	10.225
1999	83	259.793,49	45.737,02	17,60	1.724	4.654
2000	52	131.753,87	21.678,51	16,45	923	2.025
2001	109	445.221,60	46.184,20	10,37	1.744	7.308
2002	47	330.394,13	30.059,31	9,10	1.267	3.181
2003	100	395.946,00	55.135,00	13,92	1.520	6.082
2004	47	232.548,95	35.273,00	15,17	875	2.717
2005	87	436.430,29	72.880,34	16,70	1.107	4.769
2006	76	768.916,78	96.937,11	12,61	1.083	10.695
2007	88	401.343,68	42.417,53	10,57	1.292	3.910
2008	53	253.452,89	25.771,20	10,17	677	2.209
2009	34	168.854,35	19.418,70	11,50	302	1.252
2010	25	87.376,19	10.102,27	11,56	203	295
2011	8	41.652,52	4.816,59	11,56	76	436

Datos de Invetimento e Subvención en miles de euros.
 Fonte: Ministerio de Economía e Competitividad.

No ano 2002 baixa o número de expedientes a 47, aínda que a contía do investimento –330 millóns 394 mil euros– é importante. O importe da subvención baixa con respecto ao ano anterior e acada un importe de algo máis de 30 millóns de euros cun compromiso de creación de 1.267 empregos e de mantemento de 3.181. No ano 2003 volven a subir tanto o número de expedientes –100– como a subvención concedida 55 millóns 135 mil euros, experimentando un acusado descenso no 2004 no que apróbanse 47 expedientes para unha inversión de preto de 232

millóns 549 mil euros e concedese unha subvención total de 35 millóns 273 mil euros, para a creación de 875 empregos e o mantemento de 2.717 postos de traballo. No ano 2005 increméntanse substancialmente o número de expedientes: 87, a contía do investimento subvencionable: 436 millóns 430 mil euros e o importe da subvención: 72 millóns 880 mil euros.

En 2006 con 76 expedientes acádase o montante da subvención máis alto: 96 millóns 937 mil euros para un investimento de preto de 768 millóns 917 mil euros, en 2007 con máis expedientes –88– baixan en grande medida o investimento previsto e a subvención concedida –42 millóns 417 mil euros–.

En 2008 baixan moi significativamente tanto o número de expedientes: 53 como o investimento subvencionable: 253 millóns de euros, e a subvención concedida: preto de 26 millóns, en 2009 apróbanse 34 expedientes, e unha das contías máis baixas de subvención: 19 millóns 418 mil euros. En 2010 continúa o descenso tanto do número de expedientes aprobados: 25 como da subvención concedida: 10 millóns 102 mil euros e tamén o menor número de empregos a crear: 203 e a manter: 295.

Por último en 2011 acádanse as cifras máis baixas de tódalas “ratios”: menor número de expedientes aprobados: só oito, menor investimento: 41 millóns 653 mil, subvención máis cativa: catro millóns 817 mil euros é inferior número de empregos a crear: 76.

Por sectores (cadro 2.49) o maior número de expedientes corresponde ao de fabricación de produtos metálicos e o de outras industrias manufactureiras, pero só con dous cada un deles: o expediente relativo o epígrafe de construción de automóbiles e pezas de reposto é o de maior investimento aprobado: 17 millóns 660 mil euros, a contía máis importante da subvención: 2 millóns 296 mil euros corresponde tamén a dito proxecto que prevé o mantemento de 323 empregos.

Cadro 2.49

Incentivos económicos rexionais. Proxectos por sectores. Galicia. 2011

	Expedientes	Investimento aprobado	Subvención	Emprego a crear	Emprego a manter
Fabricación de prod. metálicos. Maquinaria e equipo mec.	2	14.812.464	1.644.146	40	101
Construción de automoveis e pezas de reposto. Material de transporte	1	17.660.000	2.295.800	5	323
Industrias da madeira e do papel. Artes gráficas	1	806.000	120.900	4	0
Industria do caucho e transformación de materiais plásticos	1	1.801.534	108.092	8	0
Outras industrias manufactureiras	2	1.987.148	189.114	9	12
Turismo	1	4.585.372	458.537	10	0
Total	8	41.652.518	4.816.589	76	436

Importes en euros.

Fonte: Ministerio de Economía e Competitividade.

2.7.3 A achega da Administración Autonómica

A análise da política industrial da Xunta de Galicia en 2011 lévanos primeiramente a examinar o labor do Instituto Galego de Promoción Económica (IGAPE) e os programas de incentivos empresariais que xestiona e, posteriormente os fondos de capital risco que xestiona XESGALICIA, cun achegamento moi sucinto ás liñas de actuación orzamentaria de promoción industrial que veñen desenvolvendo as consellerías

sectoriais: a de Innovación e Industria co apoio da de Economía e Industria; Facenda; Cultura e Turismo; Medio Rural; Mar; e a de Medio Ambiente.

Dende a súa creación, coa Lei 5/1992, do 10 de xuño, o IGAPE vén a traballar en diversos programas de promoción e apoio ao contorno empresarial galego, a través da tramitación dos incentivos económicos rexionais –que xa estudamos no anterior epígrafe–, da concesión de préstamos e avais, de distintas modalidades de bolsas para posgraduados/as (de contratos en prácticas, de investigación no exterior, “de promoción”, etc.) e de programas para a promoción da creación de empresas innovadoras lideradas por xoves, para mellorar a competitividade da empresa galega- ou de fomento das telecomunicacións e innovación tecnolóxica.

Dende a aprobación do Decreto 309/1995, do 23 de novembro, sobre incentivos para o desenvolvemento económico e fomento da actividade empresarial na Comunidade Autónoma de Galicia, o IGAPE configúrase, máis claramente, como o eixe fundamental de potenciación do sector produtivo galego.

Na actualidade o IGAPE é a axencia de desenvolvemento rexional de Galicia, figurando entre os seus principais obxectivos fomentar a creación de novas empresas, promover a mellora da produtividade e competitividade das sociedades xa asentadas na comunidade autónoma, atraer investimentos foráneos e facilitar a internacionalización do tecido produtivo, neste sentido para achegar os seus servizos o Instituto ten oficinas territoriais nas sete principais cidades galegas e para facilitar a internacionalización das pemes galegas e captar investimentos estranxeiros está poñendo en marcha unha rede de plataformas empresariais nos mercados de maior interese para o tecido produtivo de Galicia.

O IGAPE dispón dun amplo conxunto de instrumentos de apoio, ferramentas, axudas e servizos, deseñados para procurar facilitar a implantación de novos investimentos empresariais na Comunidade Autónoma, para favorecer a posta en marcha de proxectos emprendedores a para favorecer iniciativas de mellora da competitividade das empresas xa existentes mediante a ampliación e modernización, ou tamén a través de iniciativas de innovación, de cooperación, de especialización ou de internacionalización.

En Marzo de 1999 constitúese un novo ente público que introduce unha nova dimensión de apoio ás empresas, a xestora de capital risco: XESGALICIA, que dispón orixinariamente de tres instrumentos en función das demandas empresariais:

■ **Fondo Emprende**, componse de achegas da Xunta de Galicia, e de entidades financeiras- Caixas de Aforro e bancos-, co obxectivo de promover as empresas de nova creación.

■ **Fondo Adiante**, financiado con diñeiro público e destinado ao apoio ás empresas con problemas de viabilidade.

■ **SODIGA**, constituída como unha sociedade de capital risco. A súa misión é apoiar proxectos de desenvolvemento de empresas con estrutura financeira equilibrada e un grao de madurez significativo. Xestiona directamente o Fondo Galicia-Norte de Portugal, acollido aos programas comunitarios interrexionais, formado por capital aportado a partes iguais pola Xunta de Galicia e a Rexión Norte de Portugal que financian investimentos en Portugal promovidos por empresas de Galicia e viceversa, primándose a creación de joint ventures entre empresas.

■ Cadro 2.50

Fondos de capital de risco de XESGALICIA 2000-2010

Proxectos e Investimentos		FONDOS				
		ADIANTE	EMPRENDE	SODIGA	OTROS(2)	TOTAL
Nº proxectos	2000	6	13	12		31
	2001	5	3	8		16
	2002	2	7	7		16
	2003	1	8	11		20
	2004	4	5	3		12
	2005	2	4	4		10
	2006	2	9	8		19
	2007	5	12	5		22
	2008	12	15	7		34
	2009	7	8	4		19
	2010	10	7		2	19
Capital ⁽¹⁾	2000	1.950	2.645	7.082		11.677
	2001	1.983	553	5.821		8.357
	2002	397	2.203	4.472		7.071
	2003	-	3.521	16.860		20.382
	2004	450	1.210	3.045		4.705
	2005	911	1.146	1.056		3.113
	2006	-	3.581	6.334		9.915
	2007	3.762	8.663	12.197		24.622
	2008	4.160	8.758	2.060		14.978
	2009		1.500	175		1.675
	2010	575	575			1.150
Préstamo ⁽¹⁾	2000	2.405	1.204	914		4.522
	2001	1.472	288	5.592		7.353
	2002	859	2.347	847		4.054
	2003	1.202	1.514	2.352		5.068
	2004	2.868	400	1.600		4.868
	2005	2.400	750	600		3.750
	2006	3.320	769	23.374		27.463
	2007	2.000	1.118	7.256		10.374
	2008	16.415	5.132	24.050		45.597
	2009	17.970	18.550	8.950		45.470
	2010	21.400	9.550		700	31.650
Total (cap. + prest.) ⁽¹⁾	2000	4.355	3.849	7.995		16.199
	2001	3.456	841	11.413		15.710
	2002	1.256	4.550	5.319		11.126
	2003	1.202	5.035	19.212		25.449
	2004	3.318	1.610	4.645		9.573
	2005	3.311	1.896	1.656		6.863
	2006	3.320	4.350	29.708		37.378
	2007	5.762	9.781	19.454		34.997
	2008	20.575	13.890	26.110		60.575
	2009	17.970	20.050	9.125		47.145
	2010	21.975	10.125		700	32.800

(1) Miles de euros.

(2) FONDOS: Impulsa Ferrol 10 e Innova.

Fonte: IGAPE (Xunta de Galicia).

A estes fondos orixinarios súmanse o Inesga –Inversións estratéxicas de Galicia, e máis recentemente Innova, de apoio ós emprendedores, Impulsa Ferrol co obxecto de desenrolar e consolidar o tecido empresarial na comarca de Ferrol, Xes-posibilita, coa finalidade de investir exclusivamente en ideas e proxectos de discapacitados.

No cadro 2.50 contémpanse as inversións aprobadas dos fondos de XESGALICIA dende a súa creación ata o 2010. Como se pode observar en 2000 aprobáronse 31 expedientes de inversión que supuxeron máis de 16 millóns de euros, descende en 2001 o número de inversións a 16 e lixeiramente a contía total –15,71 millóns de euros–. En 2002 tramítanse o mesmo número de expedientes de inversión co ano anterior: 16, baixando o importe total a 11,14 millóns de euros e no ano 2003 os 20 expedientes aprobados alcanzan un montante total entre as subvencións de capital e préstamo de 25,45 millóns de euros dos que a parte máis importante corresponde aos 11 proxectos de Sodiga.

No ano 2004 baixan ostensiblemente tanto o número de proxectos aprobados -12 como a contía da inversión: 9 millóns 573 mil euros, en 2005 volven a baixar; neste caso en dous o número de proxectos que son só 10 e a contía do importe: 6 millóns 863 mil euros a cantidade máis cativa dende a creación da xestora.

En 2006 os 19 proxectos aprobados acadan un montante global de 37 millóns 378 mil euros, destacando fundamentalmente a inversión en forma de préstamo de SODIGA.

En 2007 os proxectos aprobados ascenden a 22 con un importe total –34 millóns 997 mil euros– lixeiramente inferior o ano precedente, pero coa cifra máis alta de subvención de capital, dende a creación da xestora: 24 millóns 622 mil euros.

En 2008 os proxectos subvencionados chegan ó maior número dende a creación de Xesgalicia: 34, baixando a subvención de capital ostensiblemente con respecto a 2007, pero coa contía máis alta dos préstamos: 45 millóns 597 mil euros que acadan o importe total de maior contía do Fondo: 60 millóns 575 mil euros.

En 2009 baixan case a metade o número de proxectos e a subvención ao capital redúcese drasticamente: un millón 675 mil euros, pero mantense practicamente na mesma contía: 45 millóns 470 mil euros o volume dos préstamos.

En 2010 apróbanse 19 proxectos –dos que un corresponde ao novo Fondo Innova e outro a Impulsa Ferrol, a subvención continua a diminuír–1 millón 150 mil euros –o mesmo que a contía do préstamo– 31 millóns 650 mil euros.

En 2011 a actividade de Xesgalicia estivo orientada exclusivamente á xestión das participacións existentes, sen que houbera nova toma de participacións.

Cadro 2.51

Convenios de subsidiación de xuros e apoio á peme. Galicia 2006-2011

	Nº de expedientes						Préstamo subvencionable					
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2006	2007	2008	2009	2010	2011
A Coruña	343	473	562	1.782	657	439	44.955	35.244	56.610	168.020	38.849	33.646
Lugo	234	145	175	1.787	289	226	40.786	14.067	20.936	90.169	23.918	22.272
Ourense	84	110	262	535	195	115	10.787	8.536	18.247	35.578	14.652	7.816
Pontevedra	379	355	559	1.189	515	306	56.585	24.076	45.930	118.841	26.285	22.866
Sen especificar	-	-	-	12	3	-	-	-	-	1.853	1.221	-
Galicia	1.040	1.083	1.558	5.305	1.659	1.086	153.113	81.923	141.723	414.461	104.925	86.599

Elaboración propia.

(1) Datos en miles de euros.

Fonte: IGAPE.

Dentro da modalidade de subvencións ao investimento, o IGAPE continúa cunha acción de política industrial xa “clásica” en Galicia, porque se vén mantendo dende hai máis de dúas décadas: a subvención do tipo de xuro dos cretos bancarios ás Pequenas e Medianas Empresas (PEMES) galegas. Dita modalidade complementábase coa concesión de avais co obxecto de subministrar garantías ás empresas galegas (ou ás que teñan unidades produtivas en Galicia e destinen integramente ese diñeiro á creación, ampliación, reconversión ou reestruturación das mesmas) para investimentos e refinanciamento.

No cadro 2.51 contéplanse os datos dos programas de apoio financeiro ás PEMES de 2006 a 2011, dende a perspectiva provincial. En 2011 o número de expedientes-1.086- diminúen ostensiblemente con respecto a 2010, despois do gran incremento do 2009.

Programas de apoio financeiro ás PEMES. Por sectores. Galicia. 2011

■ Cadro 2.52

	Expedientes	Investimento subvencionable	Préstamo subvencionable	Subvención concedida
Agricultura	54	6.299.654	4.186.441	263.551
Comercio	39	4.108.230	3.139.961	228.902
Construción	35	4.390.509	2.086.974	70.764
Industria	143	39.043.675	20.406.067	1.130.343
Medio Ambiente	9	610.921	453.409	27.719
Otros	5	282.541	186.000	15.278
Servizos	31	2.239.358	1.251.837	69.414
Servizos Sociais	1	10.000	10.000	821
Transporte	5	320.578	244.960	9.037
Turismo	34	13.760.624	6.240.446	298.656
Sen definir	730	89.183.036	48.393.059	3.659.058
Total	1.086	160.249.126	86.599.154	5.773.543

Datos en euros.
Fonte: IGAPE.

O cadro 2.52 presenta a información do programa de apoio financeiro, en 2011, por sectores. A maioría das axudas por número de expedientes foron para a industria, seguida de agricultura e o comercio. A contía maior do préstamo, correspondente a máis de 20 millóns 406 mil euros, así como a das subvencións- máis de 1 millón 130 mil -foi ase mesmo para empresas do sector da industria.

■ Cadro 2.53

Programas de apoio á continuidade e mellora competitiva. Galicia 2009-2011

Modalidade	Nº de Proxectos			Investim. Subvencionable			Subvención Concedida		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011	2009	2010	2011
Programa Innoempresa (1)	175	486	758	10.316.158	12.463.601	20.286.061	4.221.139	4.759.173	7.963.740
Apoios a proxectos colaborativos de carácter empresarial	146	90	87	5.505.269	1.095.265	1.250.993	2.799.050	598.769	770.113
Incentivos económicos a proxectos con investim. empresarial	276	171	197	37.598.824	26.434.648	25.339.663	8.363.361	6.207.843	6.133.577
Iniciativas xeradoras de coñecemento nas pemes galegas	351	114	92	3.632.879	1.791.937	1.524.800	1.783.760	895.969	762.400
Emprendedores	24	23	15	4.124.345	3.608.376	2.694.374	1.041.150	915.853	647.774
Automovil (Axudas para renovación de automóviles)	21.742	7.400	-	359.274.694	117.122.151	86.231	15.304.100	6.175.150	4.330
Mobles (axudas para compra de mobles)	-	1.825	-	-	3.332.025	-	-	230.824	-
Microcréditos	-	541	-	-	16.552.030	-	-	1.682.879	-
Convenio produtoras de uva	-	-	1	-	-	9.357.107	-	-	309.848
Outras axudas(análise para o acceso ao MAB, axudas reestruturación)	23	10	21	964.500	2.041.676	2.232.630	482.250	367.772	823.009
Total	22.714	10.660	1.171	420.452.169	184.441.709	62.772.059	33.512.560	21.834.232	17.414.791

(1) Innovación organizativa, Innovación Tecnolóxica e Innovación en colaboración.

Fonte: Igape- Xunta de Galicia.

No cadro 2.53 contéplase os datos dos tres últimos anos do programa de apoio a continuidade e mellora competitiva da Peme, unha das liñas importantes do Plan de consolidación e competitividade da Peme de actuación actual do IGAPE. Engádense en 2009 algunhas axudas que adquiren un importante desenrolo: axudas para os custos do análises para o acceso ao Mercado Alternativo Bancario (MAB), e as do plan Removete, complementarias das da Administración Central para a automoción, ase mesmo en 2010 continúan as axudas á automoción, aínda que en menor número e en 2011 desaparecen practicamente,engádense unha liña de apoio a compra de mobles e as denominadas microcréditos que operan só en 2010. Dos expedientes en 2011 destacan pola contía da subvención as referentes os incentivos económicos a proxectos con investimento empresarial, e as do programa de innoempresa.

■ Cadro 2.54

Programas de apoio a expansión exterior das empresas .2009-2011(*)

ANO	Nº de expedientes								
	Nº solicitudes			Investim. Subvencionable			Subvención concedida		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011	2009	2010	2011
A Coruña	157	354	423	3.967.574	5.708.590	11.233.276	2.028.284	3.174.498	5.788.882
Lugo	12	73	82	116.684	1.111.499	2.320.139	82.342	617.377	1.267.612
Ourense	24	62	112	236.666	870.805	4.400.655	203.601	476.277	2.048.219
Pontevedra	147	554	520	3.507.785	7.305.171	11.406.238	1.585.818	4.005.257	5.887.103
Galia	340	1.043	1.137	7.828.709	14.996.065	29.360.308	3.900.045	8.273.409	14.991.816

(*) Axudas á internacionalización das empresas galegas.

Elaboración propia.

(1) Datos en euros.

Fonte: IGAPE.

Os programas de apoio á expansión exterior das empresas galegas constitúen unha importante liña de actuación na actividade do Igape e vai adquirindo unha crecente importancia. Como se recolle no cadro 2.54 subvencionáronse en 2011 1.137 solicitudes por un importe de máis de 14 millóns 992 mil euros.

O cadro 2.55 ofrece os datos de subvención a fondo perdido do IGAPE para grandes investimentos empresariais: 2009 a 2011. O importe global para os 39 expedientes do 2011 –29 menos que o ano anterior– acadou unha contía da subvención de 17 millóns 146 mil euros –7 millóns 345 mil euros máis que en 2010–.

■ Cadro 2.55

Programas de apoio asimilados a subvencións ao emprego estable
(grandes investimentos empresariais). Galicia 2009- 2011

	Nº expedientes			Gasto Subvencionable			Subvención			Emprego a crear			Emprego a manter		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011	2009	2010	2011	2009	2010	2011	2009	2010	2011
A Coruña	11	31	13	67.806.265	65.194.407	21.098.959	7.231.240	8.042.597	3.636.835	72	237	74	4.382	806	349
Lugo	4	10	4	3.854.356	37.982.429	22.423.840	532.337	5.714.226	4.383.900	5	76	113	206	323	54
Ourense	5	12	7	7.209.967	26.974.057	4.257.069	1.247.310	4.601.137	711.235	27	88	16	82	507	171
Pontevedra	20	15	15	47.292.138	41.907.100	65.124.462	6.355.217	6.133.030	8.414.390	121	96	159	814	620	1.641
Galicia	40	68	39	126.162.726	172.057.993	112.904.330	15.366.104	24.490.990	17.146.360	225	497	362	5.484	2.256	2.215

Importes en euros.

Fonte: IGAPE (Xunta de Galicia).

Nos cadros 2.56 a 2.59 recóllense as subvencións e axudas das distintas consellerías da Xunta de Galicia que teñen incidencia na incentivación empresarial e industrial, agrupadas por programas segundo os orzamentos xerais da Comunidade Autónoma Galega de 2011.

Subvencións e axudas da Presidencia da Xunta e das Consellerías de Economía e Industria e Cultura e Turismo (capítulo VII). Galicia. 2009-2011

■ Cadro 2.56

	Programa	Concepto	2009	2010	2011		
561A	Plan Galego de I+D e Innovac. Tecnolóxica	Proxectos de investigación de organismos autónomos da C.A.	105.000	90.000			
		Proxectos de investigación en entes públicos do Estado	50.000				
		Transfer. De capital a Entidades de Dereito Publico	5.683.077	3.055.631	1.403.968		
		Fundac. Fomento da Calidade	515.000	515.000			
		Transferencias de capital a Fundacións Públicas	4.296.850	4.158.719	2.744.657		
		Axudas e convenios de I+D a Corporacións Locais	62.378	93.664	55.000		
		Colaboración con empresas privadas para I+D	24.039.191	21.078.196	7.282.543		
		Proxectos e infraestruturas de investigación	13.904.278	12.047.163	6.518.208		
561B	Investigación Universitaria	Consortorios participados maioritariamente pola C.A.	1.300.000	1.300.000			
		Transf. de capital a Universidades da C.A. en I+D	25.904.899	27.213.616	28.513.616		
571A	Fomento da Sociedade da Información e do Coñecemento	Cooperación coas Universidades en materia de Sociedade da Información	190.000	190.000	80.000		
		Transferencia a Fundación para o fomento da calidade ind. e desenv. Tecnol. de Galicia	1.650.000				
		Achegas as empresas para o desenvolvemento da soc. da información	12.899.950	5.895.507	4.000.000		
		Achegas as entidades locais para o desenvolvemento das tecnoloxías da infor. e telecom.	1.300.000	2.618.232			
		Achegas as instit. sen fin de lucro para proxectos da soc. da información	3.021.040	2.201.135	3.081.554		
		Transferencias a Fundacións Públicas		12.796.665			
732A	Regulación e Soporte da Actividade Industrial	Extensión da banda ancha			9.337.284		
		Actuacións para infraestruturas en polígonos industriais	3.767.000	3.867.000	1.000.000		
		Seguridade industrial	700.000				
733A	Eficiencia enerxética e enerxías renovables	Plan renove de instalacións eléctricas. Antigüidade <15 anos		500.000			
		Instituto Enerxético de Galicia	8.500.000	8.855.403	3.571.620		
		Convenio USC enerxías xeotérmicas+solar fotovoltaica na lagoa das Pontes		1.500.000			
733B	Infraestruturas enerxéticas	Infraestruturas enerxéticas municipais	1.959.000	1.970.187	2.275.250		
		Mellora das estruturas enerxéticas	1.542.000	1.861.000			
		Infraestruturas eléctricas no medio rural	12.925.000	8.500.000	5.421.941		
		Infraestruturas gasistas	1.458.000	1.257.805	2.126.944		
734A	Fomento da Minaría	Bomba de calor Xeotérmica		249.100			
		Convenio Confederación Hidrográfica do Norte	136.000				
		Convenio coa Camara Mineira de Galicia	300.000	850.000	100.000		
741A	Moderniz. Internac.e mellora da compet.,innov.e produc. empresarial	Fomento da Minaría -Seguridade	800.000				
		Fomento de actividades minerais non metálicas	800.000				
		Proxecto As Pedrías. Universidade Santiago	80.000				
		Plan carbón 2006-2012	6.453.000	4.502.500	2.056.156		
		Convenio co IGAPE para apoio ao sector da pedra natural e dos áridos		900.000			
		Convenio coa asociación galega de áridos		100.000	80.000		
		Convenio coa asociación da propiedade balnearia para a creación do cluster da auga		80.000	50.000		
		Convenio coa Cons. de Educación creación dun módulo de F.P.colocadores de pizarra			50.000		
		Transferencia ao IGAPE	106.045.360	104.587.241	58.534.942		
		Parque Tecnolóxico de Galicia	1.700.000	1.700.000	1.700.000		
		Apoio á innovación empresarial	17.069.327	22.410.786	16.733.992		
		Axudas de intermediación e plataformas tecnolóxicas	3.270.000	3.270.000	500.306		
741F	Apoio á Artesanía	Transferencias a Galicia Calidade	1.500.000	1.300.000	500.000		
		Achegas para o fortalecem. da Industria Naval Tractora e Auxiliar	3.000.000				
		Achegas ás Camaras de Comercio Galegas	2.514.000	2.249.310	2.150.000		
		Achegas para a promoción, intern. e mellora da competitividade das empresas	2.100.000				
		Achegas para a mellora da competitividade das empresas galegas	4.294.600				
		Achegas para a promoción e internacionalización	4.214.156				
		Transferencias a Fundacións Públicas	800.000				
		Achegas execución proxecto FEAG		225.000			
		Achegas a PYMAR para fondo d garantía patrimonial		4.223.834	5.000.000		
		Achegas para asociacións e clusters	2.404.254	500.000	2.997.688		
		Convenios co cluster da madeira		300.000			
		Convenio con Atacio para a xestión comercial de talleres de confección e textil		100.000			
		Plan Renove para talleres de reparación de vehículos			500.000		
		Convenio con ACLUNAGA e ASIME para certific. da calidade da ind. Auxiliar naval			400.000		
		Convenio con CEAGA para a creación de 7 estacións de electromobidade			2.000.000		
		751A	Ordenac. Regulación e Promoc. Do Comercio Interior de Galicia	Fundación Centro galego de Artesanía e Deseño	1.620.000	1.525.223	600.000
				Apoio ao Sector Artesanal	850.000	900.000	400.000
				Achegas a Asociacións en materia de Artesanía	140.000	120.000	120.000
Convenios IGAPE apoio finceiro comercio polo miúdo				360.000			
Ordenación de Espazos Comerciais Municipais	9.700.000			8.500.000	8.805.109		
Mercado de Santiago de Compostela	50.000			370.430	383.202		
Mercado de Ourense	200.000			200.000	10.000		
Renovación e Fomento da Cidade no Comercio Retailista	3.000.000			2.800.000	1.725.000		
761A	Coordinación e Promoción do Turismo	Renovación do Tecido Empresarial Comercial	300.000	2.550.000	1.650.000		
		Fomento do Comercio Rural	1.900.000	1.400.000			
		Rede Comercio Rural Galego	1.640.000	1.400.000			
		Fundacións e Consortorios Feriais: Promoc. e Mellora da Calidade dos Servizos	900.000	800.000			
		Asociacionismo comercial e integracións extratécnicas	7.700.000	6.000.000	6.000.000		
		Mellora dos mercados de abastos de Vigo		1.000.000	600.000		
		Sector textil-confección.EMPREGATEX			225.000		
		Financ. Sociedade de Imaxe e Promoc. Turística de Galicia	18.000.000	20.954.634	15.973.480		
		S.A Xestión do Plan Xacobeo	5.020.000	13.864.800	3.800.000		
		Instituto de estudos turísticos	300.000	225.000	120.000		
		Convenios con Universidades	750.000	350.000	150.000		
		Mellora dos Recursos Turísticos das Entidades Locais	3.800.000	3.235.274	1.343.600		
761A	Coordinación e Promoción do Turismo	Subvencións a Consellos Costeiros	400.000	600.000			
		Subvencións a Festas de Interese Turístico	1.200.000	800.000	700.000		
		Fomento do Turismo no Medio Rural	4.036.842	3.590.547	1.750.000		
		Creación e mellora da Infraestrutura Turística	2.041.009	1.428.700	350.000		
		Mellora da Infraestruc. Turismo Deportivo Golf, Náutico	600.000				
		Convenios con Universidades	750.000				
		Axudas a Entidades para actuacións de interese turístico	1.247.326	500.000			
		Plan de sinalización turística	584.823	400.000	290.000		
Total			349.983.360	342.987.302	215.761.060		

Elaboración propia.

(1) Datos en euros.

Fonte: Xunta de Galicia. Orzamentos xerais da CA Galega.

■ Cadro 2.57

Suvencións e axudas da Consellería do Medio Rural (CAP. VII) Galicia 2009-2011

	Programa	Concepto	2009	2010	2011
422L	Capacitación e extensión agroforestal	Transferencias a empresas colaboradoras en programas de formación e transferencia tecnolóxica	275.000		100.000
541B	Conservación da Biodiversidade e posta en valor do medio rural	Axudas a Concellos para a protección de animais domésticos	450.000	334.909	97.000
		Axudas a Concellos Rede Natura 2000	1.400.000	1.031.000	1.352.733
		Axudas a Parques Naturais		2.014.926	42.366
		Axudas á ordenación da actividade cinexética e piscícola	894.500	548.000	328.000
		Convenios con Fundacións	120.000	60.000	
		Convenios con Universidades	20.000		
		Medidas compensatorias no contorno dos espazos protexidos	1.130.000		
		Axudas a familias			302.634
		Control especies invasoras do medio natural	100.000		
		Axudas para a conservación das árbores senlleiras		60.000	
551A	Infraestruturas e Equipamentos no Medio Rural	Adquisición de terras procedentes de arrendamentos históricos(*)	240.000	130.000	
		Convenio con Seiasa del Norte S.A.	5.285.000	328.198	350.000
		S.A. Desenvolvemento Comarcal de Galicia	100.000	100.000	
551B	Accións preventivas e infraestrutura forestal	investimentos en materia de incendios (corp. locais)	6.500.000	5.300.000	2.975.000
		investimentos en materia de incendios (empresas privadas)	3.000.000	2.400.000	2.400.000
561A	Plan Galego de Investigación, desnvlv. e Innovación Tecnolóxica	Transferencias ó INGACAL	3.215.217	3.311.433	2.703.033
		Transferencias ó Centro Tecnolóxico da Carne	85.000	75.000	60.000
		Desenvolvemento novos procesos e tecnoloxías	2.235.673	2.007.651	1.737.317
712A	Fixación de Poboación No Medio Rural	Axencia Galega de Desenvolvemento Rural	36.507.681	39.437.964	26.852.724
712B	Modernización e Diversificación do Tecido Productivo Rural	Modernización e Diversificación das explotacións	39.037.157	53.740.454	10.137.317
		Moder. e Diver. das explotacións. Plan Impulsa Galicia Interior			23.090.012
		Contrato Agroambiental de Explotacións e Axudas ESPEC	17.100.000		
		Axudas a Transición da Renovación da Titularidade Agraria	10.000.000	6.200.000	4.200.000
		Axudas a produtores en zonas especiais	2.100.000	3.000.000	2.700.000
		Transferencias ao FOGGA		30.121.051	36.582.177
712C	Fomento do Asocionismo agrario e Divulgación da Tecnoloxía Agraria	Fomento Asocionismo Agrario	1.370.000	800.000	136.359
		Fomento Maquinaria en Común	2.500.000	2.100.000	1.891.461
		Novas tecnoloxías en maquinaria	540.330	540.330	
		Implantación de Tics en Cooperativas	118.000		
		Programa de mellora da calidade do leite	540.330		
713 A	Mobilidade de Terras Agrarias improductivas	Transferencias de Capital a Bantegal	730.000	730.000	591.737
		Incentivo das colaboracións coas corp. locais	400.000		
		Fomento de movemento de terras particulares	2.400.000		
		Axudas a empresas programas formación e transferencia		275.000	
		Axudas o desenvolvemento da X.F.S.	1.100.000		
		Programas de valorización	500.000		
713B	Ordenación das producións forestais	Axudas para a creación e mellora das masas forestais	28.376.311	19.315.890	15.370.464
713C	Implantación de Sistemas Productivos Agrarios Sustentables	Plan de Ordenación e Fomento do Sector Equino	258.255		
		Axudas difusión razas autóctonas	535.536	199.001	
		Sistemas agrarios sustentables	50.000		
		Renovación parque de tractores	540.330	540.330	690.000
		Control do rendemento leiteiro	675.927	625.475	625.475
		Plan de ordenación e fomento do sector equino		113.642	50.000
		Fomento Utilización Recursos Zoonéticos autóctonos	2.102.858		
		Reestructuración Sistemas Productivos	50.000	2.500.000	1.233.671
		Incentivos na Actividade Agraria	7.800.000		
		Valorización do Cabalo galego	150.000		
		Novas técnicas de Diagnóstico e Reproductivas	550.000	700.000	375.000
		Axudas programas de cría	670.000		
		Programa de mellora da calidade do leite	540.330		550.000
		Sistemas de produción gandeira en extensivo		200.000	200.000
		Recuperación e difusión de razas autóctonas			325.000
713D	Mellora da Calidade na Producción Agroalimentaria	Ordenación de Produccións e Mercados Agrarios	6.500.000	6.322.721	3.580.010
		Promoción e Comercialización Agroalimentaria	2.572.597	2.441.904	1.962.327
		Participación de produtores en programas de calidade diferenciada	1.500.000	1.124.739	700.000
713E	Benestar Animal e Sanidade Vexetal	Programas Sanitarios Especiais	2.225.968	502.568	800.000
		Agrupacións de Defensa Sanitaria	2.691.640		
		Plan Apícola Galego	383.232	353.732	353.732
		Gastos Axudas Programas Sanidade Animal	3.400.000		
		Axudas Adaptación Normas Sanidade Animal	160.714		
		Agrupacións sanidade vexetal pragas cuarentena	200.000		
		Programas sanitarios especiais ADS		4.150.000	2.515.000
		Identificación cabalo galego do monte		100.000	100.000
713F	Regulacións das Produccións Agrarias e Apoio á Renda dos Agricultores	Fondo Galego de Garantía Agraria	53.892.262	53.543.082	49.401.489
741A	Moderniz., Internac. e Mellora da Compet., Innov. e Produc. Empresarial	Apoio á Industrialización e Comercialización	27.000.000	19.496.960	19.575.801
	Total		282.819.848	266.875.960	217.037.839

Datos en euros.

Inclúe tamén ao FEOGA.

Fonte: Xunta de Galicia. Orzamentos xerais da CA Galega.

■ Cadro 2.58

Subvencións e axudas da Consellería do Mar (capítulo VII). Galicia. 2009-2011

	Programa	Concepto	2009	2010	2011
721A	Dirección e Servizos Xerais de Políticas Pesqueiras	Transferencias de Capital ao Intecmar	1.600.000	1.280.000	
722A	Promoción Social e Divulgación da Tecnoloxía Pesqueira	Xestión integral de zonas costeiras	6.740.000		
		Equipamento para a divulgación sobre o litoral de Galicia	600.000	500.000	420.000
		Proxectos Piloto	700.000		
		Transformación de buques	266.500	266.500	266.500
		Microproxectos de innovación no sector pesqueiro	150.000	200.000	
		Proxecto peixe verde CEPTec	550.000		
		Seguro de mal tempo para o sector pesqueiro	1.783.500	300.000	
		Plan de pensións para as mariscadoras	2.000.000	1.508.000	671.000
		Investimentos en medidas de seguridade no mar			250.000
723A	Competitiv. e Mellora da Produc. Pesqueira e da Acuicultura	Axudas para Proxectos de Xestión Integral dos Recursos Mariños		6.350.000	3.000.000
		Cofinanciamento Incorporación Fondos Europeos			330.000
		Axudas á Paralizac. Temporal das actividades Pesqueiras	584.590	584.590	
		Ordena., reestruct., fomento mellora da produc. pesqueira e de cultivos mariños	26.842.087	15.787.071	25.395.529
		Competitividade e mellora da produc. pesqueira e de cultivos mariños	34.455.032	34.455.086	30.455.086
		Axudas á acuicultura e os cultivos mariños	10.000.000	7.000.000	14.000.000
		Medidas de carácter socioeconómico	1.285.383	10.942.526	2.742.526
		Pesca costeira artesanal	1.254.576	823.869	
		Operacións piloto		1.047.754	2.095.508
723B	Regulación das Producións e dos Mercados da Pesca	Desenvolvemento sostible de zonas de pesca	5.714.000	6.887.165	6.887.165
		Cofinanciamento incorporacións fondos europeos	1.296.230		
		Transferencia de capital á Axencia de desenvol. Sustentable de zonas de pesca	200.000		
	Total		96.021.898	87.932.561	86.513.314

Datos en euros.

Inclúe tamén ao IFOP.

Fonte: Xunta de Galicia. Orzamentos xerais da CA Galega.

■ Cadro 2.59

Subvencións e axudas da Consellería de Medio Ambiente, Territorio e Infraestrutura (capítulo VII). Galicia. 2009-2011

	Programa	Concepto	2009	2010	2011
512A	Ordenación e Inspección do Transporte	Axudas a Titulares transporte Público por estradas			4.142.011
512B	Construc., conservac. e explotación de estradas	Convenios en materia de estradas			200.000
		Transferencias a sociedades mercantis públicas			6.044.400
		Convenios Corporacións Locais en materia de estradas			7.782.923
541A	Dirección e Servizos Xerais de Medio Ambiente	Mellora dos entornos ambientais(Corporacións Locais)	3.406.119	2.929.496	
		Axudas no eido medioambiental	803.000	753.000	400.000
541D	Control ambiental e xestión de residuos	Recuperación de espazos degradados (admon. Xeral do Estado)	67.543		
		Plan de xestión de residuos urbanos de Galicia 2010-2020			881.613
		Axudas para a mellora ambiental dos Concellos	700.000		
		Subvencións en materia de Medio Ambiente Industrial (empresas)	4.582.293	4.115.536	3.929.518
		Axudas no eido medioambiental			50.000
		Implantación de sistemas de xestión medioambiental	150.000	150.000	
		colaboración có exterior en materia de calidade ambiental	50.000		
541E	Coñecemento do Medio Ambiente e fomento da Sustentabilidade	Axudas a Universidades	255.000	191.250	
		Plan de Educación ambiental (Entes Locais)	944.274	900.000	
		Plan de Educación ambiental (institucións sen fin de lucro)	63.000	550.000	
		Axudas ao exterior	50.000		
		Programa Marco de Acción contra o cambio climático		50.000	
		Fomento da sostibilidade na planificación territorial			75.000
542A	Planificación e Xestión Hidrolóxica	Transferencias de capital a Augas de Galicia	14.805.000	107.468.137	78.551.128
542B	Infraestruturas e Xestión de Abastecementos e Saneamento	Transferencias de capital a Augas de Galicia	95.400.459		
		Hidrocarburos, tramo Autonómico	10.746.591		
	Total		132.023.279	117.107.419	102.056.593

Datos en euros.

(1) Só comprende subvencións a empresas, non a familias, institucións sen fins de lucro, corporacións locais e organismos autónomos administrativos da Comunidade Autónoma, salvo que se indique.

Fonte: Xunta de Galicia. Orzamentos xerais da CA Galega.